

Nr 5, 2005 årgång 42
50:- inkl moms

Sökaren

– tidskrift för livsfrågor –

CONNY LARSSON MOT SAI BABA

Bilder copyright Ängsbacka

Hjärtats festival

Reportage Agneta Milde

Ängsbackas No Mind-festival är för dig som vill prova på ett stort utbud av workshops (tema: personlig utveckling), låta dig utmanas och bejaka ditt kärleksflöde. Möten med människor är viktiga. För många tycks det mest vara en social happening där sömnen kommer på skam. Andra prioriterar meditationer i tystnad, tar itu med inre rening och anammar den vegetariska dieten utan tillägg av lockande bakverk i caféet eller någonting grillat från barbecuen.

MÅNGA FESTIVALER I EN

Det finns inte en Ängsbackafestival, möjligen en unik festival för varje person.

Många kommer år efter år, med eller utan barn, som deltagare eller "worker", långväga ifrån eller nästgårds, med ragningsambitioner eller utan, full av "Mind" eller lyckligt etablerad i "No Mind". Festivalspråket är engelska. Själv har jag nu avverkat min fjärde vecka och kan bara ge min högst subjektiva rapport. För mig har varje festival varit en hjärteöppnare och jag har vältrat mig i satsanger och workshops, njutit av musik och dans och framför allt känt ett hopp om en framtid då det blir mer vardag än undantag att människor är lika öppna och generösa mot varandra som i Ängsbacka-atmosfären.

När jag tänker på No Mind-festivalen ser jag framför mig en massa människor som sitter och äter på filtar i gräset. Några har hittat stolar, och en bred trappa utanför caféladan är fylld av ätande och pratande människor. Det kan dessvärre

också vara så att ätandet sker stående under något av de tälttak som kan skydda mot himlens våta intrång, men ingen klagar. Plötsligt ringer en klocka. Det är dags att välja aktivitet. På en dubbel anslagstavla finns dagens och morgondagens program uppsatt. Många står rådvilla. Vilket är nu bäst? Skall jag lyssna på satsang eller lära mig trumma? Skall jag dansa eller få diksha? I informationstältet finns presentationer att läsa om workshopledare, musiker och terapifolk. När jag sedan frågar någon jag stöter ihop med om det varit bra på en workshop eller en konsert blir nästan alltid svaret:

– Det var helt rätt för mig just idag!

IMPONERAD AV DE UNGA

Varje gång har jag förundrats av barnen och ungdomarna på Ängsbacka. Det riktigt ångar självförtroende och trygghet från många av dem. En ensam, liten flicka

som inte fyllt två sågs vid flera tillfällen helt föfnöjd med sin dockvagn medan föräldrarna var upptagna med andra prioriteringar långt därifrån. På "Open Stage" kunde en lågstadies flicka skapa musik i nuet med engelsk text. Sista dagen är det barnens tid att visa upp sina färdigheter. De sjunger och dansar, vilket de övat på under veckan. Publiken är ett hav av vuxna.

SERVICE FRÅN 250 MÄNNISKOR

I år var det 731 deltagare, fördelade på två veckor, varav några stannade hela tiden. 168 s k workers såg till att allt det praktiska och administrativa flöt. Före festivalen hade de som vanligt ett hårt jobb med att bygga upp tält, dekorera och förbereda. Under festivalen är det fem timmars arbete (working meditation) som gäller, vilket medger goda möjligheter att delta i festivalutbudet.

I år var det ett 80-tal musiker och workshopledare som var inbokade per vecka. Även dessa brukar ses som deltagare mellan varven. Det blir en stark känsla av att alla är ett och man får del av den fina stämningen som byggts upp i gänget av "workers". De får betala för maten, men många kommer ändå år från år. En av dem är Janne Hallqvist:

– Det var som att bada i en ocean av kärlek. Skönt att få lite verklighetsanknytning med hjälp av hårt fysiskt arbete under tidspress i köket. Härlig kontrast till att ligga i skuggan under ett träd och bli klappad på av någon kompis.

Den största festivalen sedan födelsen av No Mind 1997 slukade omkring tusen personer. I år kunde man satsa på lite mindre tält och glädjas åt mindre köer vid måltiderna. Det gick att klämma in alla på logen i den stora ladan, vilket inte gick förra året med 850 personer.

TRYGGA GRUPPEN

För att man inte skall drunkna i vimlet blir varje person tilldelad en "sharing group" på cirka sex personer som träffas varje dag på en bestämd helig tid. Det brukar bli ungefär tio minuter för varje person att berätta om sina känslor och upplevelser med fullt fokus från lyssnarna. Ibland tar orden slut och man kan be om massage eller healing eller bara sitta i tystnad tillsammans. I år speciellt beundrade jag de andras mod att från första stund dela med sig av de verkliga hjärtefrågorna, ibland med tårar som resultat. Alla börjar som främlingar för varandra, men när det schemalagda pratandet är över fortsätter ofta umgänget som om man känt varandra

Irene från Norge kunde glädjas åt en måltid trots regnskur.

Steven Walters sjunger gärna hymner till kvinnan.

i årat. Eva Trädgårdh var med i min grupp i år:

– Det här var mitt första besök på Ängsbacka och säkert inte det sista! Jag hade inte kunnat föreställa mig vilken mäktig upplevelse det var att få vara del av den otroligt starka andliga kärlek och närvaro som fanns under veckan. Hjärtat öppnades på vid gavel och huvudet tömdes på tankar. Nu vet jag hur det känns att vara i en sådan medvetenhet. Tack!

BOENDET

Billigast är att slå upp sitt eget tält. Sovsalar finns för de regnskygga och några kommer med husvagn eller husbil. Det går att få enkelrum eller dubbelrum på en folkhögskola en bit ifrån, men jag gissar att man skall vara ute i god tid med bokningen. Speciellt uppförda duschar och toaletter finns att tillgå och bastun är ofta öppen. Svettbastu med indianska ritualer arrangeras ofta.

Blomdans på avslutningen.

Några av de fantastiska musikerna.

MATEN

Veganer och barn hämtar mat från speciella bord. Alla andra erbjuds laktovegetarisk kost. Hembakat bröd, speciella pålägg och enorma sallader har lockat mig lite extra och midjemåttet har ökat varje år. Caféet skulle ha fått linningarna att skära in ännu mer, om inte

plånboken och trängseln satt stopp. Ack, så ljuvliga bullar och kakor!

MIN EGEN HISTORIA

Ängsbackafestivalen har varit den plats, där jag startade en romans med en belgare

1999. Då hade jag först tyckt att alla andra var unga, vackra och nykära, men inga män visade intresse för mig och min väninna av mera mogen ålder. Jag hade kul ändå och fick träna magdans och lyssna på övertonssång. Thomas Di Leva spexade med oss och jag minns att Vartman var min favorit bland satsang-ledarna. Jag tror att han träffade på sin Susanna där som var fullt engagerad i barngruppen.

I nästa festival som jag deltog i var Byron Katie hedersgästen och jag hade turen att få intervju henne sista natten hon var där. Arjuna vann också mitt hjärta och han ställde både upp på intervju och på att bli buren! (Jag har kort på det!)

Tredje festivalen var 2004 och jag kom dit tillsammans med min nya sambo från Kiruna och han blev mycket förtjust. Speciellt gillade han vandringen på glödande kol, sångerkan Peru och den showande satsangkvinnan Prajnaji. Marshall Rosenberg och Bernie Prior imponerade. Det harmoniska tillstånd vi befann oss i när veckan var slut ville vi absolut ha mer av och vi lyckades vårda det ett tag i alla fall.

Min partner och jag valde ofta olika workshops och aktiviteter. I år hade jag bestämt mig för att prova kreativitetstältet och där hade jag förlustat mig ofta om inte annat kom att locka mig ännu mer. Jag drogs som en magnet till Anette Carlströms tält och fick flera dikshor (Sökaren 2, 2004) och jag gjorde fyra besök i healingtälten. Man kunde bara sitta i centrumtältet och meditera, men det fanns också gratis grupphealing eller avgiftsbelagda sessioner att boka.

I år sprudlade jag och min sambo av en otrolig energikick efter festivalveckan. Allt var som förgyllt. Att plocka ur diskmaskinen kändes lika häftigt som att vaska fram diamanter. Ingen gnällde på vädret, trots att regnskurarna avlöste varandra. Själva levandet var nog i sig.

INTERVJU MED LEIF, CHEF INOM BYGG

Hur var ditt andra besök på Ängsbacka-festivalen?

– Jag var lika nöjd igen. Sharing-gruppen fungerade mycket bättre än förra året och jag valde fler fysiska aktiviteter. Tack vare att vi nu bodde på området kunde jag njuta av fler kvällsaktiviteter såsom konserter, dans och Open Stage.

Steven Walters blev min favorit. Det var visserligen psykande att sitta på en konsert som inte innehöll en enda färdigspelad låt, men hans satsang var mycket inspirerande.

Hände det någonting speciellt inom dig?

– I år antog jag fler utmaningar, som t ex AUM-meditationen, som inte lämnar någon oberörd. Flera dagar av heshet följde, men det var det värt.

– Efter ett par dagar på Ängsbacka kommer man in i ett behagligt tillstånd av att bara vara, som ett rus nästan. Då har man bättre kontakt med intuitionen och handlar mer efter sitt innersta.

Vad var bäst?

– Det bästa är människorna man träffar. Alla är så positiva och kärleksfulla. Det blir en så fin atmosfär som man aldrig upplever annars.

Finns det då inte något negativt att säga? Både Leif och jag kunde konstatera att nymodigheten med två veckor lett till att vi under vårenda vecka hade klart färre ”heta” alternativ att välja mellan varje dag och färre programpunkter på kvällarna. Arjuna och Rahasya var de gamla ”kändisarna”, men vi tyckte båda att tidigare år innehållit fler stora namn.

TVÅ NORRMÄN HAR TAGIT ÖVER

Förra året blev det ägarskifte på Ängsbacka och två norrmän tog över rodret. En av dem, Kjell Kolstad berättade följande:

– När jag besökte No Mind-festivalen 2001 fick jag uppleva hur hela mitt synsätt på livet ändrades. Jag såg så tydligt hur jag ville att mitt liv skulle vara. Livet som ledare och ingenjör inom industrin gav inte plats för det som fanns på Ängsbacka. Jag ville leva med lek och livsglädje och i kärlek och närvaro med andra människor.

– 2002 flyttade jag hit för att tjäna Ängsbacka. Jag ville också jobba med humanitärt arbete, så på vintrarna har jag varit ute på FN-uppdrag i Mellanöstern och Afrika.

Är Ängsbacka stängt på vintern?

– Nej, vi har massor med kurser att erbjuda. Nu går vi speciellt ut med något vi kallar ”Community Living”. Du kan komma hit och bo under en kortare eller längre period. Då får du delta i ett

I kreativitetstältet fanns mycket bråte som kunde omvandlas till konst.

Barnen trivs på Ängsbacka.

speciellt program som innebär två timmars workshops per dag och tre timmars ”working meditation”.

Troligen ingår en och annan kram.

”Jag vill inte åka på festivalen, för där ska man bara kramas och titta varann i ögonen”, sa en granne.

”Du väljer själv vad du vill göra”, sa killen som varit med.

Efter förnyad erfarenhet sa han: ”Det blev mycket kramar och mycket titta varann i ögonen, men jag valde själv. För det mesta!”

Kramar eller inte, No Mind Festival kan inte med ord beskrivas. Den måste upplevas!

Se mer på www.angsbacka.se

Hugg av vanornas torra grenar på ditt livsträd.

Morya

En meningsskiljaktighet kan bli en geväg mellan två människor.

Kahlil Gibran

Den svage lever som världen vill, den starke som han själv vill.

Giacomo Leopardi

Det finns mycket mer intelligens än förstånd i världen.

Voltaire

I vår ungdom tror vi att viktiga händelser i vårt liv anmäler sig med pukor och trumpeter. Men i ålderdomen visar det sig att de smugit sig in i vårt liv helt stilla, nästan omärkligt, som genom en bakdörr.

Arthur Schopenhauer

Kom ihåg att det är lika lätt att komma i kontakt med en ström av självtillit och kraft som med en ström av fruktan och bävan.

Orison Swett Marden

När du har kommit så långt att du säger vad du själv tänker och inte vad andra tänkt åt dig, är du på väg att bli en personlighet.

I. M. Barrie

Det är omöjligt att bära sanningens fackla ut i ett människovimmel utan att sveda skägget på en och annan.

Chateaubriand

Det finns människor som i stället för att höra på det man säger till dem, i själva verket endast hör det som de själva vill svara.

Albert Guinon

Låt alltid medkänslans låga brinna på ditt hjärtas altare. I medkänslan ligger den andliga visdomens pärla gömd.

Morya

Vi är alla tillräckligt starka för att bära andras olyckor med jämnmod.

La Rochefoucauld

Ett flämtande ljus är av stor betydelse för en människa i en mörk källare.

A. Trevor Barker

Allt yttre är opålitligt. Att binda sina intressen därvid vore lika dåraktigt som att fästa sitt hjärta vid fågeln som flyger förbi och i nästa ögonblick är ur sikte.

Markus Aurelius

Visdom följer med förmågan att vara stilla. Bara se och bara lyssna.

Eckhart Tolle

Liv utan frihet är som en kropp utan själ.

Kahlil Gibran

Värdera spontan vänlighet högt.

Samuel Johnson

Du bär inom dig allting som behövs för att du skall kunna vända ditt liv till glädje.

Hafiz

Låt oss inte söka efter Guds former, utan söka Gud i allt.

Joel Goldsmith

Vetenskapens mål är att förklara, inte att bortförklara. En skepsis bör vara konstruktiv för att föra vetenskapen framåt och inte negativ så att den lägger hinder i vägen för forskning.

Marcello Truzzi

Medicinen har delat upp den sjuka människan i små fragment och varje fragment har sin specialist. Genom att koncentrera all uppmärksamhet på ett litet område av kroppen försäkras sig specialisten om att hans kunskap om resten kommer att vara så rudimentär att han är ur stånd att förstå även den del han har specialiserat sig på.

John Ryle, professor

Medan mänskligheten gjort ofattbara framsteg i fråga om teknik, medicin och genetik, hålls vi kvar i 3000 år gamla teologiska föreställningar. Dessa går inte att tillämpa i det tjugoförsta århundradet. Att det andliga inte fått utvecklas är inte att leka med. Vi behöver förstå verkligheten på ett nytt sätt, inte hålla fast vid det gamla.

Neale Donald Walsch

Adress SÖKAREN
Box 10
663 21 SKOGHALL
Telefon 054-51 89 00
Fax 054-51 89 02
E-post red@sokaren.se
PlusGiro 70 60 47-8
Bankgiro 372-8128
Hemsida på Internet www.sokaren.se

Redaktör och ansvarig utgivare Sven Magnusson

Prenumeration Helår (6 nr) 250:-
Halvår 150:-

Annonser Ring för prislista

Tryckeri Wallin & Dalholm
Lund

ISSN 0038-0504

INNEHÅLL:

Agneta Milde:
Hjärtats festival 2

Visdomsbladet 6

Åsa Freij:
Conny Larsson 8

Etzel Cardeña blev professor 11

Agneta Milde:
Bernie Prior om kärlek 12

Är slumpen vår moder? 14

Kjell Ulander:
Slump eller intelligens? 16

Varia 20

Jan Erik Sigdell:
Mygel i forskarvärlden 23

Arthur Koestler granskar
vetenskapen 24

Åsa Freij:
Andligt seminarium 28

Bokfloden 30

Läsarforum 34

Debatt 35

Erland Lagerroth:
Nyorientering inom vetenskapen
förtigs i Sverige 36

Skönlitteratur 38

Vad är kultur?

Vad är kultur? Enligt Norstedts uppslagsbok är det "odling, renodling, andlig odling, förädling, förfining, bildning".

Kultur hör således till den mänskliga andens yppersta skapelser, något beundransvärt, förebildligt, berikande, något som vi alla bör vara konsument av.

Det som Sökaren tar upp räknas dock (av etablissemangen, av de ledande) inte till kulturen, inte ens som perifer kulturyttringar, utan i stället, tror jag, som något slags smutsfläckar i mänskliga försök att beskriva världen.

Vegetarisk livsföring har enligt etablissemangen inget med kultur att göra, inte ens matkultur, utan ses som en excentrisk, mindre intressant, möjligen ohälsosam avvikelse från normaliteten. Vad djurskydd beträffar anses det räcka med de bestämmelser vi har. Djurens lidanden är inget stort problem för oss.

Frågan om "Gud" eller någon "högre makt" existerar, anses inte riktigt meningsfull (vetenskapen har redan gett sitt svar) men religion tolereras och respekteras eftersom myriader av socialt ansedda personer faktiskt "tror på Gud" – bara de troende inte ger sig till att försöka bevisa sin tros sanning, för då bör de vetenskapligt upplysta ingripa och förklara att "Gud" faktiskt inte finns på riktigt, utan bara som en föreställning.

Själv ser jag mig förstås som en snillrik tidskriftsmakare, men anses väl närmast av de kunniga vara som något slags bydiot.

Till kulturen räknas moderna dikter, som knappast några andra än författarna själva förstår, och detektivromaner, den mest meningslösa litterära genren av alla, trivialitetens triumf över förståndet och djupsinnet. Mediokra romaner visas vederbörligt intresse, eftersom *den* litterära genren sätts högt.

Till kulturen räknas också fantasier om historiska gestalter som Gustav III, Karl XII, Lewi Pethrus, ja vem som helst som historieskrivare haft anledning minnas – fastän det enda historiskt intressanta i sammanhanget borde vara vad historiker kan bedöma verkligen har hänt och sagts.

Frågan om Guds existens etc kan bli kultur, om den tas upp i skönlitterär form i målande till synes djuplodande berättelser, och inte behandlas i intelligent resonemang. Romanen "Barabbas" av Lagerkvist uppfattas som ett mäktigt litterärt verk, vars upphovsman får nobelpriset i litteratur, medan saklig genomgång av religiösa frågor inte ses som intressanta, såvida de inte sker i en ateistisk anda.

Inom kulturen ser man inte sällan fräna angrepp på "tron" på "övernaturliga" (dvs. paranormala) fenomen, som endast illa informerade anses kunna tänka sig existera – detta beskrivs gärna som ett renhållningsarbete från de upplystas sida.

Försök att på stora tidningars kultursidor få in artiklar i Sökarens anda nonchaleras – manus kastas i papperskorgen eller returneras utan seriösa kommentarer. De faller inte inom etablissemangets kultur.

De stora livsfrågorna får stryka på foten för till och med den allra minsta lilla poet.

Sådant är läget.

SM

Conny Larsson

sökaren som tvingades vända på vägen

Av Åsa Freij

En dag i maj, 2005, anordnades ett symposium i Stockholm kring Conny Larssons bok "Bakom clownens mask". Temat var "sanning, sekter och sex".

På symposiet stod det klart att det nu inte bara är Conny som för en personlig kamp mot Sai Baba. Så det är inte fråga om huruvida man skall tro på Conny eller inte. Många berättar om liknande erfarenheter av gurun. Bevisen mot Sai Baba är tunga.

På symposiet spelades också upp en sekvens av en film, som vill visa hur den heliga aska som Sai Baba sägs skapa ur intet genom handrörelser, i verkligheten tas fram. Det rör sig om skickliga trollkonster. Inte bara hängivna Sai Baba-anhängare har trott att det varit fråga om underverk. Även kritiska vetenskapsmän har gått bet på att finna en naturlig förklaring. Och några få skeptiska vetenskapsmän som hävdar att det rört sig om illusionistkonster har blivit förbisedda; deras röster har drunknat i dånet från kören av miljoner anhängare. Conny hävdar också att det har funnits en veritabel maffia kring Sai Baba och en skicklig marknadsföring av gurun.

I den avslöjande filmen, som gjorts av BBC, hävdas att askan, som brukar komma ur Sai Babas hand, framställs på följande sätt. Askan, som är lätt och luftig, pressas ihop till små kulor. En mängd sådana kulor kan hållas omärkligt i en lätt slutet hand, där sedan tummen kan rulla kula efter kula mot handflatan så att askan åter blir det lätta pulvret.

Filmen visar en närbild på hur det går till. Och sedan man blivit uppmärksam på detta, ser man det så tydligt att man förvånas över att fusket inte tidigare blivit klart avslöjat.

På filmen visas också hur klockor och ringar tas fram på ett till synes mirakulöst sätt. Man ser hur gurun hämtar smycken dolda i kudden som han sitter på, medan de närvarandes uppmärksamhet riktas åt annat håll.

En annan film visar en ung man och hans mor, vilka berättar om gurun förförelse av ynglingen och dennes följande psykiska problem. Det är en historia mer tragisk än Connys egen.

– Jag var vuxen och bisexuell, säger Conny, medan den här heterosexuella pojken i sin oskuld blev cyniskt sexuellt utnyttjad genom att han förleddes tro att det var Gud som ville hjälpa honom att väcka den heliga livsenergin, kundalini-kraften.

Den händelse som ledde Conny till Sai Baba, då "Sai Baba" hindrade honom från att ta livet av sig genom att dränka sig, ser Conny numer med en psykologisk själv-

insikt. Den person som Conny trodde var Sai Baba var bara en Sai Baba-liknande person som ingrep. I sitt önsketänkande hade han tidigare intalat sig att det var den store gurun själv som materialiserat sig och hindrat honom från att ta livet av sig.

Journalisten Ann-Marie Ehrenkrona skrev för några år sedan en bok om Conny som en hängiven anhängare av Sai Baba. Titeln var "Guds lille clown". Men sedan dess har Conny efter ett totalhaveri tvingats vända sin andliga seglats. I sin självbiografiska bok "Bakom clownens mask" avslöjar han den av honom tidigare dyrkade Sai Baba. Han beklagar nu att han bidragit till att andra lurats.

Boken recenserades i förra numret av Sökaren. SM skriver i recensionen att Sai Baba – som alla andra – är en människa på gott och ont. Och Conny håller med, säger att det är det han också menar.

– Ibland överväger det goda hos en människa, ibland det onda.

Det kan blir farligt, menar Conny, när människor inte inser att vi alla är ofullkomliga, utan tror att vissa är unikt hela och högre stående än andra – i värsta fall beskrivs de som Gud själv. Och dessa som tros vara fullkomliga, gudomliga, får okritiska lärjungar, som följer gurun i stället för sitt eget omdöme. Det finns tragiska exempel på detta från vår historia och från nutiden.

Conny påpekar att brister hos andliga ledare inte behöver betyda att det inte finns goda inslag i deras läror. Så man bör akta sig för att slänga ut barnet med badvattnet. Falsa profeter kan säga betydelsefulla sanningar.

– Det gäller att hålla isär läraren och läran, understryker Conny. Vi gjorde nog inte den särskiljningen särskilt bra, vi som hoppade av Sai Baba-rörelsen. Vi slängde nog ut barnet med badvattnet, t ex när vi stängde vår skola. Den kärleksfulla och framgångsrika skolundervisningen hade kunnat vara kvar utan anknytning till någon särskild guru. Likaså hade vi kunnat bygga den by för andlig utveckling och gemenskap som var planerad.

Under intervjun frågar jag Conny om det är något han gärna vill ha sagt.

Han svarar att Sökaren var den första tidningen i världen som tog upp den allvarliga kritiken mot Sai Baba, en av nutidens mest framgångsrika andliga ledare, en "avatar" med miljoner anhängare. Det var en kritik som gick ut på att den store mannen bluffade med "mirakel" och i hemlighet hade

homosexuella kontakter med pojkar.

Genom att Sökaren släppte fram Connys kritik sattes en lavin i rullning.

Connys berättelse lades också ut på Internet, i en engelsk version och en svensk, och har lästs av många. (www.sokaren.se/INDEX135.HTML och www.sokaren.se/INDEX53.HTML)

Många stora tidningar fick höra talas om avslöjandena, men de var antingen förblindade av gurun och den jättelika sekten eller inte intresserade av det andliga området.

– Men Sökaren lät mig berätta – och sedan vaknade andra. Så kom Aftonbladet och därefter andra större svenska tidningar och stora internationella tidningsdrakar, brittiska BBC och så vidare.

Conny visar urklipp på franska, tyska, engelska, spanska...

Idag är Conny tydligen helt uppfylld av uppgiften att den falske guda-gurun skall detroniseras. Sai Baba-anhängarna lär också på några år ha minskat från cirka 60 miljoner över hela världen till omkring 10 miljoner idag.

Han talar om Sökarens mod att publicera hans kritik. Men det är Conny själv som varit modig, och för detta har han fått betala i form av hot och förtal från fortfarande blint troende Sai Baba-anhängare.

Åtskilliga av Sai Baba-anhängarna är, menar Conny, fullt medvetna om bluffen och därför medansvariga i vad han kallar ett världsbedrägeri.

Det kan också nämnas att Sai Babas polis sköt några unga pojkar till döds. Att detta hänt finns det inga delade meningar

Conny Larsson:

20 oktober 2000 skulle en konferens ha hållits i Puttaparthi om etik och utbildning, men den stoppades på grund av avslöjandena om Sai Baba. Den skulle ha sponsrats av Unesco.

28 november 2000 publicerade India Today en 10-sidig artikel, helt förödande för Sai Baba-rörelsen, där avhoppade ledare från olika delar av världen samt pojkar som utsatts för sexuella övergrepp av Sai Baba berättade om missförhållanden inom rörelsen, och skandalen var nu ett faktum. Sai Babas imperium skakades i sina grundvalar.

25 december 2000 uttalade Sai Baba sin dom över pojkarna som berättat om övergrepp, samt över de avhoppade ledarna. De är vår tids motsvarigheter till kristendomens Judas, förrädaren, förklarade gurun. De kvarvarande anhängarna uppmanades att inte titta på eller använda sig av Internet. Vi avhoppade påstods också vara agenter för andra länders illvilja mot Indien.

Sai Baba och Conny Larsson

om. Händelsen förklarades av Sai Babas organisation med att de hade förberett ett attentat mot gurun, vars liv alltså varit i fara. Men enligt andra källor kom pojkarna till gurun i tron att han skulle respektera vad de hade att säga. De ville be honom att sluta med de sexuella handlingarna, som de kände motvilja mot. En fruktansvärd händelse bortförklarades av de Sai Baba-troende.

Connys bok "Bakom clownens mask" är utgiven på Debutant-förlaget.

Rigmor Robèrt, läkare, terapeut och jungian, höll på symposiet ett anförande om en benägenhet som kan finnas hos vanliga, sunda och ibland över genomsnittet intelligenta, bildade och normalt kritiska människor att under vissa omständigheter bli fanatiker med skygglappar.

Behovet av starka ledare, av gruppstillhörighet och en längtan efter trygghet kan vara stå stark att en människa medvetet eller omedvetet inte ser snedvridningar och falskheter, om sådana börjar sätta sin prägel på deras gud eller den lära de anslutit sig till.

Knutby är ett färskt och extremt exempel, sa hon. Sai Baba ett annat.

Rigmor Robèrt sa också att även inom den jungianska rörelsen, som hon själv tillhör, finns inslag av fanatism. Rigmor har själv fått en gedigen utbildning vid C G Jung-institutet i Zürich och varit med om att vissa ledande gestalter inom rörelsen reagerade starkt mot henne, när hon kom med kritiska synpunkter på delar av C G Jungs lära. Hon beskyldes för att inte vara renlärig.

Idag anser hon att det ligger en fara i att tillhöra en sluten troskrets. I en intervju i Dagens Nyheter 31 juli säger hon:

– När ledare har gått för långt och någon vet för mycket blir man rädd att hemligheter ska avslöjas. Det blir som en labyrint där man sugts inåt men aldrig kommer ut. När kärnan till sist ruttnar, avslöjas nästan alltid manipulationer där pengar, sex och missbruk ingår.

Ur Conny Larssons bok:

"Jag hade befunnit mig i Sai Babas närhet under tjugott år. Min världsbild hade spruckit och jag måste uppamma den yttersta viljan inom mig för att överleva, ta en dag i sänder och lita på att tiden läker alla sår.

/.../

Vi stod på den andliga ruinens brant. Journalisterna snokade runt, telefonen ringde dag och natt. Beslut måste fattas, sanningar måste inses, saker måste klargöras. Projekt måste tas avstånd från, bland annat filmen om mitt liv. Det skulle kosta mig den näsbränna det alltid gör när man stuckit ut näsan för långt. Hur massmedia skulle hantera denna situation, så mycket som de skrivit redan nu, blev för mig en mardrömstanke. Hur skulle det tolkas, skulle jag ställas till svars, skulle jag dömas, uteslutas, till och med kanske förkastas offentligt, få schavottera?

Jag skrev till producenten om det omöjliga i att fortskrida med filmprojektet då det förekom pedofili i rörelsen. Döm om min förvåning när jag fick hans svar via faxen:

– Conny! Det där har jag känt till sedan 70-talet, det är inget att bry sig om, pojkarna ska bara vara tacksamma att de delges denna gudomliga beröring.

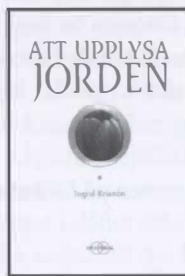
Detta hade han alltså känt till hur länge som helst och accepterat! Nu framstod hans tidigare så vackra leende och hans gultänder som ett enda stort gäddhugg.

Vad var det för värld jag hade levt i? Vad hade det blivit av mitt liv? Jag som hade lämnat en lovande film- och skådespelarkarriär bakom mig för min religiösa ådra och min längtan efter ljus och sanning. Blind hade jag låtit mig ledas av blinda.

Nu gav jag intervjuer och lät göra radioprogram om skandalen. För att inte någon annan senare skulle avslöja att jag själv också haft ett förhållande med Sai Baba, lät jag också den bomben brisera.

/.../

Sai Baba menade att vi som lämnat rörelsen var kristna och betalda av våra underrättelsetjänster för att störa det indiska politiska och kulturella livet."

Ny bok av Ingrid Krianon!

Att upplysa Jorden

Boken skildrar ett nytt skede i jordens och mänsklighetens utveckling. En berättelse om mystik och andlig erfarenhet av det inre ljuset som en ousynlig källa i sig. Boken riktar till alla dem som bejakar den andliga vind som ges till förändring och liv. Tilliten testas till det yttersta. En vision om broygge och dialog. Religionerna, samhällsbyggarna, forskarna – alla berörs av de kreativa tonerna.

"Det är i de sökande människorna som Anden tränger igenom starkast nu"

Tidigare böcker i serien:

- ❖ Vi och Alltet
- ❖ Guds närvaro i människan

Opus förlag och utb. Tel 0553 30080
Email: ingridkrianon@hotmail.com
www.ingridkrianon-jonankerholm.nu

Sri Chinmoy är en andlig mästare från Indien, numera bosatt i New York. Han lär ut meditation och det andliga hjärtats väg. I sina böcker skriver han om hur vi ska leva för att uppnå harmoni och fullkomlighet i våra liv. För mer information och gratis boklista, vänligen kontakta:

Aum Förlag

Tuvängsvägen 7, 756 45 Uppsala

Tel: 018-525789 Mobil: 0704-779471 Fax: 018-525780

<http://www.srichinmoy.org>

www.DittHoroskop.com

Kent Annergrund, Bagarbyvägen 46, 191 34 Sollentuna
Telefon 070-373 24 70

Etzel Cardeña blev professor

I Aftonbladet 7 juni fanns, som Sökaren tidigare meddelat, en intervju med Etzel Cardeña, vilken 2 juni hade utnämnts till professor i psykologi med parapsykologi och hypnologi vid Lunds universitet. Enligt reportern säger Cardeña att det finns en rad kontrollerade studier som visar att paranormala fenomen existerar. Han har själv varit med om händelser som kan beskrivas i parapsykologiska termer, såsom sanndrömmar, och han har tänkt på en person som ringt honom i samma ögonblick.

Cardeña säger att telepati utan tvekan finns och att kontrollerade studier visar att det går att flytta föremål med tanken; men då handlar det nästan alltid om mycket små partiklar.

Sydsvenska Dagbladet hade 15 juni ett debattinlägg av Jan Dalkvist, Sven Ove Hansson, Dan Larhammar och Joakim Westerlund, vilka vänder sig mot Cardeñas uttalande – enligt AB – att flera olika parapsykologiska fenomen redan har blivit bevisade. De hävdar att inget sådant fenomen är bevisat. "Den främsta anledningen till detta är att parapsykologerna ännu inte kunnat visa på tillräckligt god replikerbarhet i sina experiment." De säger att det är ett minimikrav att olika forskare vid olika laboratorier försöker göra om en undersökning och då får i stort sett samma resultat.

De fyra kritikerna säger dessutom bl a att statistiskt säkerställda och replikerbara resultat inte räcker för att bevisa sådana ifrågasatta fenomen som prekognition och psykokinesi. "Man måste också övertygande kunna utesluta att det finns andra, mer triviala, förklaringar, till de positiva resultaten. /.../ Även bland de mer välkontrollerade moderna experimenten kan det mycket väl finnas felkällor som ännu inte identifierats."

Kritikerna ställer en fråga till professor Cardeña: *På vilka vetenskapliga undersökningar grundar du dina påståenden att tankeöverföring existerar, att människor kan se in i framtiden och att man kan förflytta föremål med tanken?*

Jan Dalkvist är universitetslektor i psykologi och forskar i parapsykologi. Sven Ove Hansson är professor i filosofi och psi-skeptiker. Dan Larhammar är professor i molekylär cellbiologi, forskar i neurovetenskap och är psi-skeptiker. Joakim Westerlund är universitetslektor i psykologi och forskar i parapsykologi.

Etzel Cardeña är i ett genmäle i Sydsvenskan förvånad över att kritikerna tar upp innehållet i en tidningsintervju i stället för att gå till hans egna vetenskapliga arbeten. Han nämner boken *Varieties of Anomalous Experience: Examining The Scientific Evidence*, där han är en av två redaktörer. Om denna bok har professor Ray Hyman, som är en välkänd kritiker av parapsykologin, uttalat att den är "intressant och viktig".

Beträffande tidningsintervjun upplyser Cardeña att den inte exakt återger hans uppfattningar. Akademiker bör väl, tycker han, känna till att intervjuer i tidningar inte alltid är korrekt återgivna.

Cardeña skriver att han inte svarade ett klart "ja" på frågan om parapsykologiska fenomen har bevisats. Hans svar var inte så enkelt, för inom vetenskapen bevisar man ingenting med

absolut säkerhet, eftersom det kan finnas förklaringar som inte tagits med i beräkningarna. När man testar en hypotes, vill man snarare motbevisa andra hypoteser än bevisa sin egen. Mot den bakgrunden sa Cardeña att en del parapsykologiska fenomen inte fått mindre bekräftelse än vissa konventionella fenomen som anses bevisade.

Cardeña hänvisar bl a till att drömxperiment med ganzfeldmetoden stöder att det finns anomalier. Och försök med slumpalsgenerator stöder hypotesen att levande organismer påverkas av *mental intention* (viljan), vilket kallas psykokinesi.

Etzel Cardeña hänvisar också till skeptikern professor Ray Hyman som sagt att det finns statistiska resultatet av parapsykologers experiment, vilka kraftigt övergår vad som förväntas av slumpen, och bedömt att en del nyligen utförda experiment varit väl-designade. Cardeña menar att parapsykologiska experiment har visat anomalier, dvs avvikelser från det normala, som den traditionella vetenskapen inte kan övertygande förklara.

I ett svar säger Dalkvist och Westerlund att deras kritik mot Cardeña kvarstår, och de beskyller honom för att verka ha "en trosvis inställning". De menar att även om sannolikheten för att något parapsykologiskt fenomen verkligen existerar a priori (sic) inte är särskilt stor, så är den möjliga vinsten värd en rimligt stor forskningsinsats.

Det är tydligt att vi har två parapsykologer i Sverige som är så nersmittade av den akademiska skepsisen till det paranormala att de menar att chansen är liten att det finns några sådana fenomen som de spanar efter! Detta trots att det är en vanlig erfarenhet hos allmänheten att paranormala fenomen existerar. Det rör sig här om ett förakt (omedvetet?) för allmänheten och ett falskt upphöjande av det akademiska "skeptiska" tänkesättet som det enda intressanta och respektabla.

Adrian Parker, som också sökte professuren, säger i ett pressmeddelande bl a att det är glädjande att Cardeña vågar deklarera sitt intresse för ämnet parapsykologi. "Att våga trotsa etablissemanget visar en djärvhet som inte ofta förekommer hos forskare på universitet."

Parker förklarar dock att paranormala fenomen inte kan anses bevisade och riktar därmed kritik mot Cardeña. "Om dessa fenomen ansågs bevisade skulle man vid behov kunna demonstrera dem eller åtminstone kunna förklara deras förekomst."

Min egen uppfattning är säkerligen inte av något större intresse vid sidan av vad lärde i den akademiska världen uttalar. Men jag nämner den ändå i korthet: Paranormala fenomen finns. Det går inte att bestrida det, om man inte sluter sina ögon och stänger sitt förstånd. Det är rimligen inte bara de slutgiltigt bevisande experimenten som betyder något. Ovanliga mänskliga erfarenheter i vanliga livet kan ha stor tyngd. Psi-forskare måste visa respekt för vad som händer i världen utanför laboratorerna.

SM

”Att älska är det enda som kan göra er fria!”

Reportage Agneta Milde

Bernie Prior reser världen runt för att sjunga kärlekens lov. Helst hyllar han den feminina principen, som han uppmanar oss att se och locka fram mera av, både i kvinna och i man. På Nya Zeeland har han startat ett café som heter ”She”. Denna kärlek till Kvinnan fick en gång hans ego att dö. Älskar man bara på rätt sätt, menar Bernie, är det en gudabenådad väg till andligt uppvaknande.

Bernie:

– **Har man inte förverkligt detta är livet inte komplett.**

Ena stunden sitter Bernie där som Näcken och spelar på sin tvåkönade flöjt. Det långa håret är fäst i en hästsvans och i skjortöppningen krullar sig mera hår. Det finns en oskuldsfull äkthet i blicken, men också en vädjan som skall få oss att ta kärleken på allvar. Bernie talar enbart från egen erfarenhet. Han har ingen traditionell mästare, men ibland när han beskriver sin upplevelse av verkligheten låter det som direktcitat ur Upanishaderna. Jag är Det. Du är Det. Det finns ingenting annat än Det. Poetiska ordval och ordlekar rinner gärna ur hans läppar och han har skrivit många dikter till Kvinnan. Ena stunden andäktigt, nästa stund skämtsamt teaterapa, man kan aldrig vara säker på vad som kommer att serveras. Enligt egen utsago var Bernie ingen stjärna i skolan:

– **Jag hade sämsta betygen, men jag vet hur universum fungerar, inte som ett minne utan i den vetskap som sjunger obeskrivligt i tystnaden.**

Självisk älskog förorenar

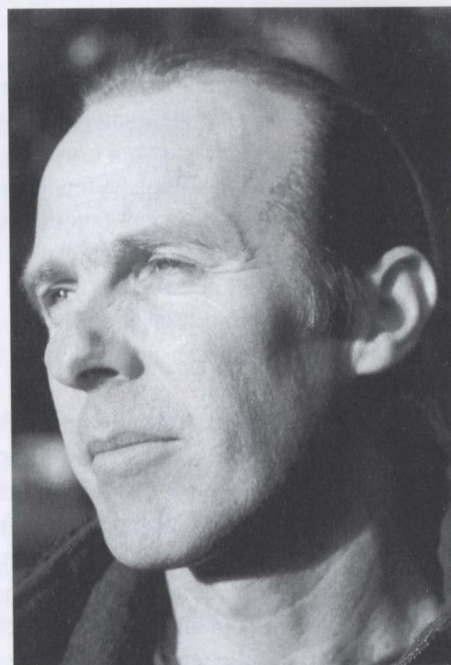
Under förra årets Ängsbackafestival kallade Bernie inte sina möten för ”satsanger”. Mest pratade han om hur kärleken mellan man och kvinna behöver restaureras. Den som vågade ställa en fråga kunde räkna med att bli ordentligt genomskådad och samtidigt guddad till en kärlek av mera djup än tidigare upplevelser. Män fick höra att de förorenat kvinnan med sin stress och sina sexuella fantasier varje gång de nyttjat henne för sina egna behov. Bernie lade ansvaret på dem att nu rena kvinnan genom dyrkan, osjälvisk kärlek och total närvaro. Kvinnorna leddes att se hur de förmanligats genom att delta i själviska sexakter och de uppmanades att inte gömma sin fägring och närvaro bakom känslöyttringar och romantiska drömmar.

– **Kvinnan är en inkarnerad gudinna, men om hon är i känslorna, kan hon inte reflektera det till mannen.**

Hjärtats inbjudan

Bernie har förutom tre festivaldeltaganden gästade Stockholm flera gånger. Mest blir det helgkurser. De som på allvar vill fördjupa sin kunskap om hur kärlekslivet blir gudomligt rekommenderas besöka England eller Nya Zeeland. Man kan också förkovra sig via band, cd eller dvd. Under det senaste Sverigebesöket lät det så här:

– **Jag ger er en inbjudan till en intimitet som det sällan pratas om på jorden. Inte ens de största av lärare talar om detta. Stora skyltar signalerar ”fara” runt det här med man-kvinna. Vi har glömt vem mannen är och speciellt har vi glömt vem kvinnan är.**

– **Världen vi har byggt har inte byggts från principen av feminin gudomlighet där livet levs från hjärtat, då ära och näring ges till Jorden och allt liv. Vi har byggt den med en egoistisk manlig, dominant inriktning, där livet levs enbart från ett intellekt som inte är i förbindelse med hjärtat.**

Kärleksmöte inuti

Satsanger, dvs möten i sanning finns nu på Bernies repertoar. Jag fick möjlighet att följa en väninna som efter två satsanger lyckades ta sig ur depressionen efter ett krossat förhållande. Hon berättade stolt om hur hon kunde motstå en vädjan om sex med mannen som inte kunnat visa sin totala kärlek till henne. Bernies direkta vägledning:

– **Två människor kan ha älskog och den ena länkar sig totalt till kärle-**

ken, men inte den andra. Du mötte din kärlek i detta, men inte han. Släpp honom som en sten!

Bernie sa naturligtvis mer och mycket säger han om och om igen. Efter att ha lyssnat på honom i åtskilliga timmar och skrivit sida upp och sida ner med citat, bestämde jag mig för att summera intrycken i en samling av ”Bernies teser”. Varsågod!

Bernies teser

Det finns inget rätt och fel. Det finns bara verklighet och det finns en förvrängning. Bernie poängterar att han inte dömer och inte ger regler.

– **Om du träder in i verkligheten kommer du att få uppleva hur det icke-verkliga dör.**

I ren kärlek stiger mannen fram som förkroppsligandet av Purusha, det stilla seende som ligger bakom allt och kallas rent medvetande.

– **Mannen bor i sitt varande och har ingenstans att ta vägen. Han har dödat sig själv och blivit den Formlösa som genomtränger allting.**

Purusha ser och beskådar ren kärlek och naturen såsom Shakti, den stora modern som ger liv och skönhet. Mannen välsignas vid fötterna av Kvinnan, så att han kan landa i kraften av att vara man och tjäna livet.

– **Hela doften av hennes väsen såsom universell givare av kärlek kan då förkroppsligas.**

Varje kvinna längtar efter att en man med närvaro skall älska henne fri från de föroreningar mansvärlden gett henne. Hon vill bli mött med respekt och uppskattar när mannen frågar om lov innan han tar för sig av hennes gåvor. Vänskapsförhållanden mellan man och kvinna rekommenderas inte.

– **Kvinnan är sjuk och dödstrött för att hon inte blir mött. Hon inbjuder dig att älska henne tills hon kan öppna sig.**

– **Kvinnan måste lära känna den levande Guden genom mannen. Åsynen av Honom gör att hon kan slå ut som en blomma, dansa och öppna upp.**

Personlig utveckling

Kvinnan är inte sexig! Detta tillhör enbart mansvärldens fantasier och kan tjäna till att sälja kläder och prylar.

– **Det blir förgrovade vibrationer om mannen påverkas av pornografi. Fråga alltid: Är detta ärlig kärlek eller är det upphetsning?**

Du är tillsammans med någon för att lösa upp din smärta. Efter att ha gjort ett bra jobb kan glädjen och det vackra infinna sig. Ärlighet är grunden. Det handlar om att upptäcka tendenser till själviskhet, förlorad närvaro eller oförmåga att öppna sig.

– **Allt som inte är kärlek kan ni tala ärligt om och ni lär er vad som är sant och vad som är osant.**

Via kroppen färdas vi mot den stillhet som är den sanna passionen. Man kan öva sig att ta kontakt med det vibrerande liv som finns i kroppen genom att uppmärksamma varje kroppsdel och stanna upp i små rörelser, som att t ex ta ihop händerna och öppna dem mycket långsamt med full uppmärksamhet.

– **Du hamnar i flödet om du vilar i kroppens verklighet.**

Kärlekslivet handlar också om hur vi lever livet utanför sängkammaren. Den vi älskar finns överallt och vi behöver vara sanna mot alla vi möter och leva i respekt och tacksamhet. Vi kan välja att inte vara arroganta och välja att lämna våra gamla mönster.

– **Allt handlar om att hämta hem hela din närvaro i detta ögonblick.**

Ont om mogna män?

Naturligtvis går det inte att presentera ett handlingsprogram, eftersom ett sådant inte kan styra hjärtat i nuet. På längre kurser kan människor ställa känsliga frågor utifrån sin egen verklighet. Då kan även detaljer runt penis möte med vagina, orgasmer, onani, impotens och viagra komma på tal. Bernie kan föreslå att deltagarna läser vad Barry Long skrivit. Ofta är publiken dominerad av singelkvinnor. De kan få höra:

– **Ta det inte personligt! Det är inte fel på er, men det finns tyvärr alltför få män som är mogna att ge er det**

ni behöver.

En och annan man kan tycka att Bernies egen lösning på det problemet, att serva fyra kvinnor med sin kärlek och närvaro, kan verka inspirerande (förra året var de fem kvinnor). Då får männen höra:

– **Mannen är faktiskt inte mogen för mer än en kvinna. Du har inte med kroppar att göra, utan med en kraft bortom allt förstånd. Kvinnan är rytande, rasande mjukhet, så skör, så mjuk, så vass, så kraftfull, så mörk, så rik, så vacker...**

En av kvinnorna som lever med Bernie, sa till mig att de själva inte upplever sig som flera, utan som en, Kvinnan. Den som föredrar att spekulera kring Bernies privatliv snarare än inspektera sitt eget förhållande till kärleken får dra det strået.

Själv väljer jag att bli inspirerad av annat som jag inhämtat ur Bernies mission. Jag inser att jag levt i en kultur som jag tillåtit förorena mitt kärleksliv, min självuppfattning och mina vanor. Jag vill verkligen se Gud i min partner och få mersmak av det ödesmättade och storartade som kärleksmötet kan innebära. Bernie:

– **När Sanning möter Sanning i en mänsklig kropp sjunger hela kosmos!**

Tre vänner om satsang med Bernie:

Lars-Åke:

– Jag kände att Bernie har ett väldigt stort hjärta och jag upplevde en stor potential som lockar mig att höra mer.

Tine:

– Det är läkande att ifrågasätta slentriamässiga mönster vad gäller sex och relationer.

Varga:

– Jag tycker att alla de vackra orden om gudomlig kärlek till sist handlar om huruvida vi uppnått upplysning eller inte.

Läs mer på www.bernie.org!

Är slumpen vår moder?

Den franske biokemisten Jacques Monod (1910–1976) fick 1965 Nobelpriset i fysiologi (medicin) tillsammans med sina landsmän genetikern François Jacob och mikrobiologen André Lwoff för upptäckter rörande styrning av enzym- och virussyntes. 1970 utkom Monod med boken *Le Hasard et la nécessité*, 1972 i svensk översättning med titeln *Slump och nödvändighet*, där han på grundval av modernt biologiskt vetande bestrider existensen av en Gud eller en medvetet skapande princip. Boken blev en bestseller men är inte lättläst, inte lätt att begripa; det är omöjligt för denne skribent att göra den full rättvisa i en kort artikel, men jag gör i alla fall ett försök att beskriva en del av Monods huvudtankar – med några egna skeptiska kommentarer.

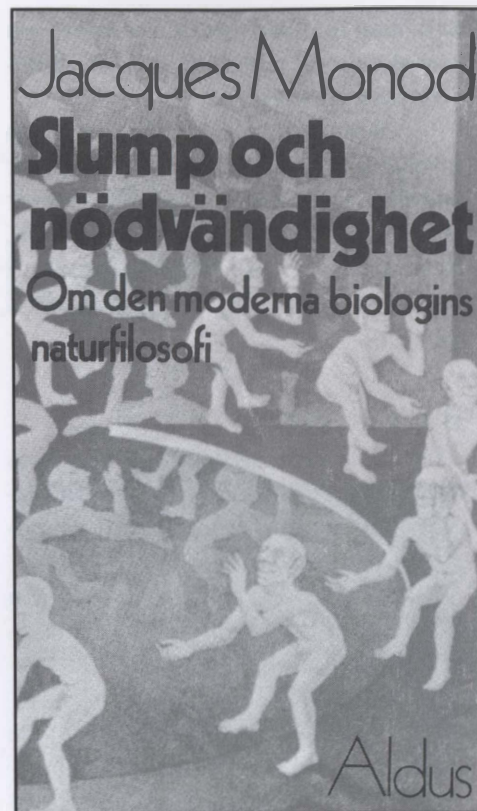
Man kan tala om levande organismers ändamålsenliga struktur, men Monod beskriver dem med ordet *sällsamma*. Och det gör han eftersom han inte tror på någon eftersträvad ändamålsenlighet, utan menar att allt blott beror på "slump och nödvändighet".

Hur skall man då förklara de "sällsamma" livsformerna? Det finns flera försök att skissera en förklaring. En tanke är att det finns en initial teleonomisk princip, dvs en strävan i universum efter ändamålsenliga strukturer. Men ett antagande av en sådan princip strider enligt Monod mot objektivitetspostulatet, som är nödvändigt inom naturvetenskapen, att bara se och inte tolka.

Monod nämner den franske filosofen och Nobelpristagaren i litteratur Henri Bergson som en företrädare för *metafysisk vitalism*. Bergson, som skrev

boken *Den skapande utvecklingen*, hade länge ett oerhört inflytande, men idag, säger Monod, har hans tankar fallit i onåd i den vetenskapliga världen. Bergson talade om en andlig skapande livskraft, *élan vital*, vilken är skild från den livlösa materian men genomtränger den och tvingar den att organisera sig.

Monods budskap är att hela världen är ett verk av slumpen – i förening med en nödvändighet som slumpen skapar. Ingenting tyder på verksamheten av någon högre, skapande intelligens. Levande varelser är biokemiska maskiner: det är helt igenom fråga om spontana kemiska reaktioner och inget annat. Organismernas uppbyggnad, fortplantning och alla ändamålsenliga reaktioner på bakterie- och virusangrepp, skador m m har en mekanisk, kemisk styrning. Det rör sig om lagbundna reaktioner, som ytterst är slumpens frukter, men de överförs från en individ till dess avkomma genom en automatisk ärftlighets- och konstansmekanism, som bevarar de egenskaper som uppkommit, om de visat sig så ändamålsenliga att individen kunnat fortleva och föröka sig. "Slumpen infångas, bevaras och reproduceras genom konstansmaskineriet och förvandlas så till ordning, regel och nödvändighet." Utvecklingen, alltså förbättringarna och nyskapelserna i biosfären, beror på slumpvisa förändringar, mutationer, i organismernas arvs massa, dvs störningar i den genetiska koden, varvid icke ändamålsenliga variationer bortfaller genom naturlig selektion. Evolutionens "uppåtgående tendens" är en oundviklig följd av de fortplantningsmekanismer som blivit rådande. Allt detta förklarar Monod i detalj. Han beskriver också ingående

kroppens biokemi: ett underbart samspel mellan en mångfald olika delar, till synes i detalj planerat på det mest effektiva sätt – men enligt Monod nu och från början bara mekaniska, kemiska reaktioner.

En levande organism är enligt Monod en maskin som bygger upp sig själv. Dess struktur har inte påtvingats den av yttre krafter utan har bildats oberoende av sådana.

Man finner i detaljernas samspel ingen punkt, där ett gudomligt ingripande kan förutsättas, förklarar Jacques Monod. Men vad säger att ytterligt komplexa levande *helheter* är slumpens verk? Är helheter verkligen endast summan av sina delar? Eller finns det en planritning eller ett organiserande kraftfält, som allt följer? Monod har stött på dessa tankar bl a i *Beyond reductionism* av Koestler och Smythies. Men han avfärdar dem med förakt. "Organicisterna" och "holisterna" visar endast sin djupa okunnighet om den vetenskapliga metoden, menar han.

Det enda man får göra, hävdar Monod med eftertryck, är att iaktta skeenden och strukturer. I den mån man tolkar detta som uttryck för övermänskliga och övernaturliga principer, överger man "objektivitetspostulatet", dvs vetenskapens a prioristiska krav på objektivitet, att ta en sak för vad den är och inget mer. Om man

tolkar in en medveten plan i universums uppbyggnad, så grundar man detta uteslutande på vår ännu så länge bristande kunskap om de fullständiga mekaniska förloppen.

Tydligt anser Monod att materiella mekanismer som förklaring av världen har företräde framför intelligent skapande, eftersom han säger att ett objektivt skådande kräver en tro på mekaniska processer och förbjuder en tro på intelligent skapande.

Man kan tycka att man måste observera helheter och utstuderade samband, som finns, och sedan dra rimliga slutsatser utifrån dessa. Det finns en exakthet i hur exempelvis människokroppens olika delar samverkar, vilket pekar på en medvetenhet bakom. De levande varelserna tycks vara programmerade, dvs skapade av intelligens. När t ex bina bygger en bikupa, beror det nog på att de har programmerats att göra detta. Slumpen tycks inte kunna ha något avgörande med saken att göra. Ögat verkar vara slutresultatet av en medveten plan att skapa ett synorgan, som större varelser behöver. Det verkar inte kunna vara en följd av omedvetna slumpprocesser samt *trial and error*-principen. Planen verkar ha skapats av något utanför ögat självt, något som har egenskaperna medvetande och intelligens.

Men Monod menar att en levande varelses struktur inte har skapats av något utanför den, utan av "inre 'morfogenetiska' interaktioner", dvs nedärvda formbildande krafter som finns i varelsen själv och växelverkar med andra krafter. De deterministiska processernas källa är inte något yttre, som exempelvis en Gud, utan i stället inre egenskaper hos

organismerna själva.

Men det är svårt att förstå tabueringen av en intelligent skaparkraft och apriorieringen av materiella mekanismer i försöken att förstå universum. Det är ett subjektivt val som görs av Monod och hans många meningsfränder. De bestämmer sig godtyckligt för slumpen, och sedan argumenterar de som om slumphypotesen är självklart riktig.

Mycket i naturen synes vara oförenligt med Monods tankar om den. Tänk exempelvis på biets giftgadd! Bigiftet finns inte i naturen. Men biet har självt i sin organism en kemisk fabrik där det produceras. Man frågar sig: Är det biets egen intelligens som skapat fabriken eller är det slumpen? Det har fordrats en kunskap att detta ämne kunde tillverkas på visst sätt, att det hade vissa verkningar när det spreds i en levande varelses kropp och att en viss apparat kunde tillverkas för att injicera giftet i offrets kropp.

Monod skriver på ett ställe att utifrån naturvetenskapens grundläggande upptäckter framstår de levande varelserna som paradoxer. De skulle egentligen inte kunna finnas, eftersom de är orimliga. Ändå polemiserar han mot begreppet *teleonomi*, som vill förklara att det bakom alla ändamålsenliga strukturer i universum finns en plan, ett medvetet skapande. Ty, trots den skenbara orimligheten existerar varelserna på grund av mekaniska processer och inget annat, hävdar Monod.

Monod kan ha rätt i att skapelsen av livsformerna sker så att säga lokalt, genom krafter som är knutna till livsformerna, och inte *utifrån* av en "högre makt". Men en lokal *medveten* skapelse kan mycket väl tänkas, om det finns en strävan i universum efter ändamålsenliga livsformer. Det är naturligt att tänka sig en sådan strävan, om världsgunden är mental och därmed medveten och skapande. Men den möjligheten nämner inte Monod. Hos vetenskapsmän är idén att den grundläggande verkligheten är andlig sällsynt. Hos andliga tänkare däremot, och hos en del filosofer, finns tanken att universum till sitt innersta väsen är icke-materiellt, andligt.

Så: här utmanar den andliga världen den vetenskapliga. Och det är inte självklart att det är vetenskapen som vinner den tankestriden.

Bevis för Monods påståenden finns inte. Det rör sig i stället om ett synsätt.

Det finns materiella orsak-verkan-processer i världsevolutionen, och slump-händelser, men också spår av intelligent skaparkraft, en *I-faktor*. Hur skall denna universums dubbelsidighet förklaras? Kanske så att intelligensen sätter igång och kontrollerar vissa materiella processer?

Utan en I-faktor skulle universum inte ha kunnat bildas. Det tror åtminstone
SM

Människan förklarar världen

Alternativ A

Universum är i sin grund materiellt, saknar helt egenskapen intelligens och är alltså en fullständig idiot. Det kan inte tänka och inte handla. Det andliga är endast ett bifenomen som uppkommit under evolutionen och inte funnits från universums början; det har ingen grundläggande karaktär. Jacques Monod och större delen av dagens naturvetenskapare har denna uppfattning.

Alternativ B

Världsgunden är andlig (icke-materiell) med egenskaper som medvetande, (super)intelligens, vilja och förmåga att skapa. Materiella former är föreställningar i den andliga grunden, skapade av den intelligenta världsanden. Denna beskrivning av verkligheten finns bland annat hos andliga tänkare som skådat djupt i varats natur.

Har slump eller intelligens skapat världen?

Av Kjell Ulander

Två huvudlinjer

Det finns flera olika förklaringsmodeller, när det gäller livets uppkomst. Men man kan urskilja två huvudlinjer. Den ena utgår från ett naturalistiskt synsätt där endast materialistiska förklaringar accepteras. Att hänvisa till en skapande intelligens av något slag är där av metodiska skäl förbjudet. Utifrån detta antagande bedriver etablerad naturvetenskap sin forskning idag, vilket betyder att ett utomvetenskapligt antagande av filosofisk art utgör grunden för hur vetenskapsmännen besvarar frågor om livet, dess tillkomst och utveckling.

Den andra huvudinriktningen har ett vidare synfält och tillåter svar utanför de vetenskapens gränser som nu stakats ut. Konkret innebär detta att om man känner till den funktionella och strukturella sammansättningen hos ett biologiskt system och denna vetskap tyder på att systemet inte kan ha tillkommit genom enbart mekaniska processer, då ska en vetenskapsman kunna frånga den naturalistiska nomenklaturen och dra slutsatser som stöder idén intelligent design, utan att för den skull äventyra sin vetenskapliga karriär.

Att komplexa biologiska strukturer skulle ha tillkommit genom en intelligent åtgärd av något slag, är inte konstigare än den strategi som dagens astronomer använder inom SETI-projektet, där informationsinnehållet hos inkommande rymdsignaler avgör om de är av slumpkaraktär (brus) eller har ett intelligent ursprung.

Inom andra vetenskapsområden såsom antropologi, arkeologi och kriminologi finns liknande strategier. Så redan idag finns det rika erfarenheter av hur begreppet intelligens ska hanteras, och de kan lätt utvidgas till att gälla den ofantliga mängd information som finns lagrad i cellernas DNA. Men det är här som den vetenskapliga metoden sätter stopp.

Vetenskapen vilar på en trosgrund

Idag förs en inomvetenskaplig debatt om livets uppkomst och utveckling, vilken rymmer en begränsning som ingen kan förneka. Bara ordet inomvetenskaplig ger en klar antydning om den principiella gräns som satts upp, ett strikt naturalistiskt betraktelsesätt – ett synsätt som förbjuder medverkan av en intelligent kraft av något slag. Det svar som naturvetenskapen ger, kommer således att begränsas av de regler man ställt upp, och följaktligen kan aldrig vetenskapliga tolkningar eller teorier göra anspråk på att vara absolut sanning.

Vetenskapens stora framsteg (inom sitt kompetensområde) har dock gjort att många förlorat förmågan att se denna begränsning. Evolution i Darwins efterföljd har blivit en grunddoktrin inom naturvetenskapen, och den behöver inte motiveras eller granskas. Den har fått ett slags immunitet mot

kritik.

Men det saknas alltså en trovärdig vetenskaplig mekanism som förklarar hur komplexa "icke-reducerbara" biologiska system tillkommit successivt. I det sammanhanget är det viktigt att komma ihåg att det inte handlar om mikroevolutionen – den process som förklarar varför finkars näbb har olika storlek, utan om makroevolutionen – den process som förklarar hur t ex kräldjur utvecklades till fåglar. Att mikroevolutionen är ett faktum leder inte automatiskt till att makroevolutionen är det.

Vetenskapliga nytänkare

Professor Michael Behe använder råttfällan som ett pedagogiskt exempel för att visa hur omöjligt det är att med små successiva utvecklingssteg skapa ett i varje steg fungerande fångstredskap. På motsvarande sätt förhåller det sig med många av de biokemiska strukturer vi idag känner till, menar Behe och anger som exempel blodets koaguleringsförmåga och den biokemiska process som döljer sig bakom ögats ljusadaptation. Naturvetenskapen har inget svar på hur "icke reducerbara komplexa" organ som t ex ögat kunnat successivt utvecklas genom en selektion av tillfälliga genförändringar. Denna oförmåga att kunna ge en trovärdig inomvetenskaplig förklaring har fått allt fler vetenskapsmän att ifrågasätta grunden för nuvarande vetenskapssyn.

Är metodens stringens och materialistiska avgränsning viktigare än sanningsaspekten? frågar många, som med stor förundran tagit del av vetenskapsmännens fantastiska naturbeskrivningar och samtidigt tagit del av uppfattningen att det inte krävs någon intelligens för att åstadkomma dessa komplexa och intrikata mönster. Det kan verka som ödets ironi att de sinnrika mönster som vetenskapsmän idag avslöjar, håller på att underminera den materialistiska grund som vetenskapen själv står på. Frågan är om inte det allvarligaste hotet mot dagens vetenskapssyn ändå är de egna upptäckterna.

Michael Behe och Dean Kenyon är goda exempel på den gryende självjustering och verklighetsanpassning som håller på att ske bland forskare idag. Många fler skulle naturligtvis kunna nämnas, men det väsentliga är inte i första hand numerären, utan styrkan i argumenteringen. Det är den som väcker intresse och gör att antalet intresserade ökar snabbt.

Det var en chock för människor som levde under 1800-talet när de upptäckte att många drag i den biologiska världen kunde tillskrivas det naturliga urvalets eleganta princip, skriver Behe. Idag är det lika chockerande att upptäcka, från de observationer vetenskapen gjort, att fundamentala biokemiska mekanismer inte kan tillskrivas naturlig selektion utan visar

tydliga tecken på en skapande intelligens. Intelligent design kan innebära att livets slutgiltiga förklaring ligger utanför den traditionella vetenskapen. Mycket tyder på det.

Intelligent design-tankar motverkas

I Wall Street Journal fanns 6/12 1993 en artikel av professor Stephen C Meyer. Författaren, vars specialitet är vetenskapsfilosofi och vetenskapshistoria, beskriver där vad som hände en amerikansk professor, när denne i sin undervisning hade kritiska synpunkter på den biokemiska evolutionsteorin. Bl a följande står i artikeln:

Kontroversen började förra hösten, efter att Dean Kenyon, biologiprofessor vid San Francisco State University, förbjöds att undervisa i kreationism av John Hafernik, prefekt för biologiinstitutionen. Mr Kenyon, som inkluderade tre föreläsningar i biologiskt ursprung i sin introduktionskurs, hade under många år brukat ta upp både evolutionsteorin och observationer som var oförenliga med denna teori. Han diskuterade också filosofiska och politiska strider som förekommit i sammanhanget och sin egen syn på det hela, enligt vilken levande system uppvisar tecken på en intelligent design.

Hafernik anklagade Kenyon för att undervisa i vad han karakteriserade som biblisk kreationism och beordrade honom att sluta. Kenyon bad då om ett förtydligande från James Kelley, som var fakultetsordförande, och frågade exakt vad han inte fick diskutera. Fick han inte nämna för studenterna "att forskarna tvistar om huruvida den kemiska evolutionen verkligen kunnat äga rum i jordens forntid?" Eller fick han inte nämna "de viktiga filosofiska frågor som kommer till sin spets vid diskussioner om ursprung"? Kelley vidhöll att Kenyon skulle undervisa i den dominerande vetenskapliga teorin.

Kenyon svarade då: "Jag undervisar i den dominerande vetenskapliga teorin. Men jag diskuterar också problem med denna teori och att vissa biologer tycker sig se bevis på ett intelligent ursprung. Tala om för mig vad som är fel med detta."

Han fick inget svar, utan avstängdes från att undervisa i inledande biologi och blev förvisad till laboratoriearbete. Jag citerar ur artikeln igen:

För det första är Mr Kenyon en auktoritet på kemisk evolutionsteori och det vetenskapliga studiet av livets ursprung. Efter att fått sin doktorsexamen i biofysik vid Stanford forskade han vid University of California och vid Oxford University. 1969 var han medredaktör i ett teoretiskt arbete med titeln Chemical Predestination. I denna bok framlades den dittills mest trovärdiga teorin för hur en levande cell kunde ha organiserat sig utifrån de kemikalier som ingick i "ursoppan".

Mr Kenyons följande forskningar resulterade i ett flertal publikationer över problemet med livets ursprung. Det var här som hans svårigheter började. I slutet av 70-talet började Kenyon ifrågasätta sina egna idéer. Experiment, vissa utförda av honom själv, verkade mer och mer tala emot den allmänt accepterade synen inom området. Laboratorieförsök tydde på att enkla kemikalier inte arrangerar sig i komplexa informationsbärande molekyler som DNA – utan "styrning" från en mänsklig intelligens.

Eftersom kemiska processer utan intelligent styrning inte verkade kunna åstadkomma ens de kodade informationssekvenser som återfinns i de allra enklaste celler, menade Kenyon att en styrande intelligens kanske spelat en roll vid

livets uppkomst.

Trots att han förmodligen kan lika mycket på området som någon annan, får Kenyon således inte redovisa några negativa forskningsresultat och inte heller delge studenterna sina personliga åsikter. Detta trots att han inte framfört några religiösa påståenden utan endast dragit slutsatser utifrån experimentella data. Artikelförfattaren, professor Meyer, fortsätter:

Även om han hade föreläst utifrån en övertygelse om att "Gud skapade himmel och jord" är det inte självklart att akademisk frihet betyder att universitetsstudenter måste skyddas från sådana åsikter. Judiska och kristna studenter har sedan länge utsatts för antireligiös polemik från professorer som tycker sig finna stöd för ateism inom sitt forskningsområde. Varför måste då kristna professorer avstå från att diskutera bevis som verkar ge trovärdighet åt deras filosofiska åsikter?

Under alla förhållanden pekar den starkt förenklade beskrivningen av mr Kenyons åsikter som "religion" och de strikt materialistiska åsikterna som "vetenskap" på att alla åsikter inte bedöms på samma sätt inom detta vetenskapliga område, som ju är ökänt för sina filosofiska övertoner. Biologiböcker upprepar rutinmässigt darwinismens argument mot ett intelligent ursprung. Men om nu argument mot en intelligent konstruktör är filosofiskt neutralt och strikt vetenskapligt, varför är då mr Kenyons argument för en intelligent konstruktör automatiskt ovetenskapligt och religiöst färgat? När det gäller att hitta den bästa förklaringen till fakta, så har mr Kenyon tillämpat samma sätt att resonera som innan han bytte åsikt. Hans slutsatser, inte hans metoder, har ändrats!

Efter att San Francisco State University's Academic Freedom Committee konstaterat att beslutet om avstängning för professor Kenyon var felaktigt och innebar ett brott mot den akademiska friheten, samt efter att The American Association of University Professors ingripit, har Kenyon, åtminstone tillfälligt, tillåtits att åter undervisa.

Intelligent design kan innebära att livets slutgiltiga förklaring ligger utanför den traditionella vetenskapen. Mycket tyder på det. Och skulle det medföra en oönskad metodisk nyorientering för vetenskaplig verksamhet, så får vi acceptera det.

Vetenskapen får inte nöja sig med den metodiskt bästa förklaringen utan väja den sannaste, låt vara att vi därmed tvingas tillstå vissa begränsningar i vår förklaringsförmåga.

När vi talar om den selektion som sker i naturen (naturlig urval) är det viktigt att komma ihåg att det är slumpvisa mutationer (genförändringar) som skapar råmaterialet och ytterst avgör utfallet vid selektionen. Det naturliga urvalet som verkar på vad slumpen åstadkommit, kan därför betraktas som en blind process. Är processen blind, kan den inte planera framåt. Den kan inte göra uppoffringar nu, till förmån för ett avlägset syfte, därför att processen saknar förmåga att uppställa och infria mål. Varje förändring måste därför rättfärdigas av egna omedelbara fördelar och inte sådana som leder till något önskat slutmål.

Hur komplexa organ som t ex ögon, vars funktion förutsätter en integrerad samverkan av var för sig obrukbara delar, kunnat utvecklas steg-för-steg är en fråga som utvecklingsbiologer länge sopat under mattan.

Skepsis till religion

Gudar beter sig alltid som de människor som skapade dem.
Zora Neale Hurston

Gudar är bräckliga ting. De kan förintas av en pust från vetenskapen eller av en dos sunt förnuft.
Chapman Cohen

Jag misstror de människor som vet så väl vad Gud vill att de skall göra, eftersom jag ser att det alltid sammanfaller med deras egna önskningar.
Susan B. Anthony

Kyrkan säger att jorden är platt, men jag vet att den är rund, eftersom jag har sett skuggan på månen, och jag litar mer på en skugga än på kyrkan.
Ferdinand Magellan

Ingen tror någonsin att Bibeln menar vad den säger. Envar är övertygad om att Bibeln säger vad han själv menar.
George Bernard Shaw

Religionerna är alla lika – grundade på fabler och mytologier.
Thomas Jefferson

Människan är något förunderligt märkvärdigt /.../ hon tror att hon är Skaparens kelgris /.../ hon tror till och med att Skaparen älskar henne lidelsefullt, sitter upp på nätterna och beundrar henne, ja vakar över henne och skyddar henne från vad ont är. Människan beder till Skaparen och tror att Han lyssnar. Är det inte en lustig idé?
Mark Twain

Om Gud inte fanns, vore det nödvändigt att uppfinna honom.
Voltaire

Jag är ateist helt igenom. Det tog lång tid för mig att säga det. Jag har varit ateist i årtal, men på något sätt har jag känt att det inte varit intellektuellt respektabelt att förklara sig vara ateist, eftersom det förutsätter en kunskap som man inte äger. På något sätt har det känts bättre att säga att man är humanist eller agnostiker. Jag har inga bevis för att Gud inte finns, men jag misstänker så starkt att han inte gör det, att jag inte vill kasta bort min tid.
Isaac Asimov

Filosofen har aldrig dödat några präster, men prästen har dödat ett stort antal filosofer.
Denis Diderot

Gud skapade människan till sin egen avbild. Och människan, lik en gentleman, återgäldade denna ynnest.
Rousseau

Att se med trons öga är att tillsluta förnuftets öga.
Benjamin Franklin

Religionen är folkets opium.
Karl Marx

Om det finnes en Gud, tror jag det är mycket osannolikt att Han skulle vara så ängsligt fåfång att han blev förolämpad av dem som beivrade Hans existens.
Bertrand Russell

Det faktum att en troende är lyckligare än en skeptiker betyder inte mer än det faktum är en drucken är lyckligare än en nykter.
George Bernard Shaw

Människan måste /.../ vakna upp ur sin tusenåriga dröm för att upptäcka sin totala ensamhet, sitt fundamentala främlingskap. Hon vet nu att hon, lik en zigenare, befinner sig i utkanten av det universum hon är tvingad att leva i, ett universum som är dövt för hennes musik, likgiltigt för hennes förhoppningar liksom för hennes lidanden och brott.
Jacques Monod i Slump och nödvändighet

Samma öde väntar alla människor, inte bara individuellt utan även kollektivt. Det betyder att vid en tidpunkt i framtiden kommer det inte att finnas några människor och ingen form av liv på den här planeten. Det kommer att vara som om inget av detta någonsin har funnits till. Ingenting kommer att finnas kvar mer än en oändlig tystnad utan några spår av mänsklig existens.
Friedrich Nietzsche i Viljan till makt

Citatsamlaren kan självfallet inte garantera att alla citaten är autentiskt återgivna.

Tro på ett levande, intelligent universum

Ur docent (i medicinsk genetik) Stefan Nordström: *Livet – en gåta*:

Många naturvetare, inte minst kärnfysiker, säger sig ana ett skapande intellekt bakom tillblivelsen av materien och samspelet mellan energi och materia.

Max Planck menade att vi genom hela vårt liv finner oss vara underkastade en högre makt, vars väsen vi från den exakta vetenskapens ståndpunkt aldrig skall kunna utgrunda, men som inte heller kan ignoreras av någon som besinnar sig en smula.

Cambride-professorn Fred Hoyle har försökt roa sig med att räkna ut sannolikheten för att alla aminosyrekedjor som människan är beroende av skulle ha kunnat utvecklats slumpvis. Han kom fram till att den sannolikheten är jämförbar med chansen att med tärning slå fem miljoner sexor i sträck. Enligt ett TT-meddelande hade Hoyle i januari 1982 inför forskare i London presenterat sin grundtanke att de kemiska processer som möjliggör liv är alltför komplicerade för att kunna uppstå genom slumpmässig utveckling i enlighet med evolutionisternas teorier. "De biokemiska ämnena måste med sin förbluffande ordning vara ett verk av någon intelligens."

Ur professor (i elasticitets- och hållfasthetslära) Gustaf Lundberg: *Den stora frågan*:

Hur kunde tex fåglarnas vingar uppstå? Vi tekniker vet hur länge mänskligheten förgäves försökte konstruera en flygmaskin. Fåglarnas vingar kunde ju ej vara till någon nytta, förrän de var bärkraftiga. Så länge detta villkor ej var uppfyllt, var vingarna endast till skada. Men livet har likväl anpassat sig, och en ny utvecklingsform har uppstått.

Se dig om i naturen! Se, hur många under som finns! Se hur de sinnrikaste uppfinningar tas i bruk. Hur kom människans sinnen till? Hur kom andningsorganen till, som är så nödvändiga men som inte kan göra någon nytta utan att samtidigt ett blodomlopp finns? Utan de organ som möjliggör upptagandet av luftens syre, skulle inga landdjur kunna leva. Och de måste ha uppstått medan djuren framlevde sitt liv i vatten. När djuren av ändrade näringsförhållanden eller av andra orsaker drevs upp på land, måste andningsorganen redan finnas. Hur utvecklades de, och varför utvecklades de?

Enda svaret synes vara att de kom till för att en ny livsform skulle bli möjlig. Orsaken låg sålunda i framtiden, ej i de betingelser som var för handen när händelsen inträffade.

Ur Sökaren 1, 1964:

Låt oss betrakta en företeelse i den döda naturen, där naturligt urval och kamp för tillvaron ej förekommer! En allmän regel är att ett ämne utvidgar sig när dess temperatur höjs, och sammandrar sig när temperaturen sänks. I naturen finns emellertid ett viktigt undantag från den regeln: vattnet, som har sin högsta

specifika vikt vid + 4 grader och som därför sammandrar sig när temperaturen stiger från 0 grader till 4 grader. Höjs temperaturen ytterligare, sker utvidgning på vanligt sätt. Eftersom fyragradigt vatten alltså är tyngst, sjunker detta till botten i en tämligen djup sjö och temperaturen där blir aldrig lägre. Endast i de övre vattenlagren sänks temperaturen ytterligare. Om nollgradigt vatten vore tyngst enligt den allmänna regeln skulle detta sjunka till botten och sjöarna snabbt bottenfrysas vilket skulle medföra svåra faror för det djurliv som finns i sjöarna, om detta alls hade kunnat uppkomma.

Man frågar sig: är denna avvikande reaktion hos vattnet en egendomlig naturens nyck eller finns där en avsikt hos en högre intelligens?

En schweizisk matematiker, Charles-Eugène Guye, har beräknat chansen för att en enda molekyll av ett enkelt proteinliknande ämne skulle kunna bildas, samt även den mängd materia som skulle behöva skakas samman för att åstadkomma det. Sannolikheten för att slumpen inte har bildat proteinerna är verkligen utomordentligt stor. Om vi läser i tidningen att oddsen mot att en kapplöpningshäst skall vinna derbyt är 100 mot 1, anser vi inte att den hästen har stor chans att vinna. Men oddsen mot att vinna proteinvadslagningen är mycket större. Inte 100 mot 1 utan 100 multiplicerat med sig själv 160 gånger mot 1. Det är odds det! Och den mängd materia som är nödvändig för att frambringa den där enda proteinmolekylen är mycket större än den materiemängd som finns i hela universum.

Professor (i fysiologi) V. H. Mottram

Sannolikheten att livet skulle ha uppstått av en slump är jämförlig med sannolikheten att ett stort konversationslexikon skulle uppstå genom explosion i ett tryckeri.
Biologen Edwin Conklin

Om ni säger: "Det finns ingen Gud", kan jag bara fråga er hur ett litet grand dödsdömt liv under ett kort ögonblick på en pytteliten jord med utsikt över ett oändligt universum, fullt av skönhet, under och form, kan tillitsfullt bära på en så otrolig åsikt.

Dr Charles Eliot

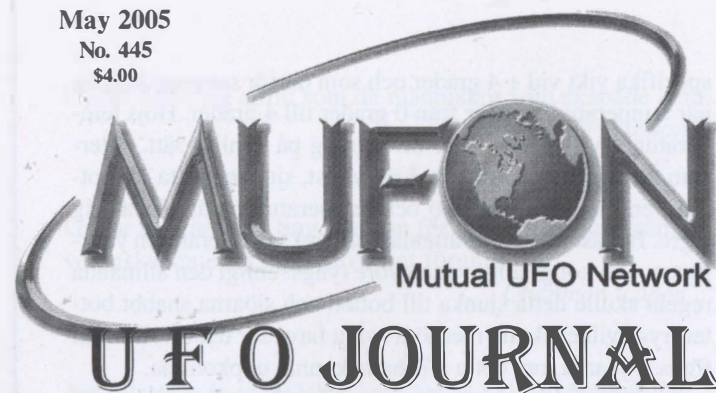
Den moderna fysiken har eliminerat begreppet materia. Tanken är det första och mest direkta i vår upplevelse. Jag betraktar materien som härrörande från Medvetande.

Sir Arthur Eddington

Vi upptäcker att universum visar tecken på en skapande eller kontrollerande kraft, som har någonting gemensamt med våra egna individuella tankar.

Sir James Jeans

May 2005
No. 445
\$4.00

UFO-fall med fysiska spår

Ted Phillips är en amerikansk UFO-undersökare, som specialiserat sig på spår och effekter av UFO:n. Han har undersökt över 500 rapporter om UFO:n som lämnat spår efter sig, och han har sammanställt ett arkiv som omfattar mer än 3 000 sådana fall. Phillips är grundare av och ledare för *Center for Physical Trace Research*. Han är inte akademisk forskare.

I majnumret 2005 av *MUFON UFO Journal* har Phillips en sammanfattning av 3.130 rapporter om observationer av okända fenomen eller föremål nära marken eller på marken, vilka gett fysiska spår eller verkningar. Dessa observationer har gjorts åren 1490–2004 i 91 länder.

Forskningen började 1968, men det är ännu för tidigt att dra några slutsatser om de undersökta fenomenen, anser Ted Phillips.

I många fall finns flera vittnen, som i klart väder observerat de okända föremålen på nära håll och sett tydliga detaljer. Små människoliknande varelser, som lämnat fotspår efter sig, har rapporterats. Och det finns många fall med verkningar på djur och människor, alltifrån lindriga effekter liknande solbränna till svåra brännskador.

Djur, speciellt hundar, har visat häftig reaktion inför ett observerat föremål och även inför märken på marken.

De flesta observationerna av landningar har gjorts med blotta ögat, ett fåtal med optiska hjälpmedel. Det finns mycket få fotografier av dessa okända föremål.

I de flesta fallen har observationerna gjorts av folk under deras dagliga arbete, såsom farmare, som först observerat reaktion hos hundar eller lagt märke till elektromagnetiska effekter. I de märkligaste fallen brukar vittnena inte vilja ha någon publicitet, och det tar i allmänhet tid att hitta dem. När de lokaliseras, låter de sig intervjuas, men för det mesta med kravet att deras namn och platsen för observationen inte lämnas ut.

Flertalet vittnen är folk på landet – de observerade föremålen tycks föredra isolerade platser.

Ted Phillips menar att man måste få in mer tillförlitliga och detaljerade uppgifter innan man kan komma fram till definitiva slutsatser. Prover av UFO:nas verkningar måste skickas till laboratorier för undersökning.

Det borde finnas, menar Ted Phillips, ett center för fall med fysiska spår. För närvarande är rapporter om fallen spridda bland många undersökare och grupper i många länder. Centret

borde ge ut rapporter tillgängliga för allmänheten och seriösa forskare.

Phillips uppger att det finns i huvudsak fem olika typer av UFO:n som landar eller nästan landar och ger upphov till fysiska spår i omgivningen.

1. Små föremål, mindre än en meter i diameter, utgör 28 procent av denna typ av UFO-fall.

2. Föremål med en uppskattad diameter av två till fyra meter utgör 26 procent av fallen. Dessa svävar i allmänhet knappt en halv till en och en halv meter ovanför marken.

3. I 19 procent av fallen uppskattas de okända föremålen ha varit tre till sex meter långa, i allmänhet ovala eller äggformade med synliga landningsställ. Dessa föremål har ofta lämnat efter sig avtryck på marken efter fyra landningstill. Och ofta har små människoliknande varelser, humanoider, observerats i närheten.

4. I 16 procent av fallen beskrivs ett typiskt flygande tefat med en uppskattad diameter på sju till tio meter. Det har i allmänhet en metallisk yta och yttre ljus. Landningstill observeras, i allmänhet tre till antalet. Dessa föremål går ned på marken, och humanoider rapporteras ofta.

5. I 11 procent av fallen är det fråga om föremål som rapporteras vara mer än tio meter i diameter. De beskrivs som klasiska tefat eller som cylinder- eller cigarrformade.

I 24 procent av fallen rapporteras humanoider, i 43 procent har det funnits flera vittnen, i 47 procent var marken bränd, i 40 procent var marken nedtryckt och i 12 procent uttorkad.

Märkena var från någon meter upp till mer än 5 meter stora.

I 284 fall var det skador på träd, i 278 fall fanns så kallat änglahår, en substans, i 241 fall fanns fotavtryck, i 237 fall elektromagnetiska effekter, i 203 fall skador på fordon, i 166 fall drabbades människor och i 53 fall observerades radioaktiv strålning.

Implantat hos "bortförda"

Det finns några amerikaner som säger sig ha blivit bortförda av utomjordingar och av dessa, utan sitt medgivande, fått små föremål insatta i kroppen.

Sedan mitten av 1990-talet har kirurger avlägsnat främmande föremål i kroppen hos "bortförda". En av dessa kirurger är Roger Leir, som är amerikansk fotläkare och -kirurg. (Han har en medicinsk doktorsgrad, men ingen fullständig medicinsk utbildning. – I Sverige har en medicinsk fotspecialist alltid en fullständig läkarutbildning.)

I aprilnumret 2005 av tidskriften *MUFON UFO Journal* har dr Leir en kort redovisning av vad som hittills hänt.

Till idag har 11 kirurgiska ingrepp gjorts av olika kirurger, varvid 11 oförklarade föremål har avlägsnats. Dessa har undersökts av "en myriad välkända laboratorier". Resultatet har varit chockerande. Men laboratorieundersökningarna är hittills ofullständiga. Ytterligare kunskap skulle kunna vinnas, om fler studier utfördes.

Varför har nu inte alla nödvändiga undersökningar gjorts? Helt enkelt för att det inte har funnits pengar till att bekosta dem. Största delen av undersökningarna har bekostats av Leir själv; dessutom av ett fåtal donatorer.

Hittills har framkommit en rad ovanliga fysiska och kemiska anomalier, bland annat magnetiska amorfa egenskaper hos järn, som vi människor, enligt experter som konsulterats, inte kan åstadkomma.

Djurrätt

Djurens Rätt är en tidskrift som ges ut av djurrättsorganisationen Djurens Rätt. Här några citat ur nr 4, 2005.

"Ett inslag i den svenska jakten som jägarna ogärna pratar om är skadskjutningar. Varje år skadskjuts ett stort antal djur. En undersökning som Svenska Jägarförbundet gjorde 1998 visar att 75 procent av älgarna föll inom synhåll från skottplatsen, 11 procent inom några hundra meter från där de blivit skjutna och 14 procent flydde längre. Det handlar om 14 000 skadskjutna älgar. Och 4 500 som jägarna trots eftersök aldrig hittade. För de flesta andra djurarter finns det inte ens någon statistik."

Ur en intervju med Anita Ekberg:

Vad tycker du om hur djuren behandlas idag?

– Djuren behandlas grymt och barbariskt! Se bara på den kanadensiska sälslakten! Jag skulle vilja veta hur de känner sig, de som dödar sälar! Vad skulle de säga om någon kom och slog ihjäl deras barn? Jag kan inte begripa hur myndigheterna kan tillåta något sådant.

– Eller den fruktansvärda behandlingen av katter och hundar i Kina!

"Behandla andra som du själv vill bli behandlad" tycker jag är ett bra motto. Eftersom jag varken vill bli slaktad, uppäten, utsatt för plågsamma tester eller hållas i bur så skulle det kännas väldigt konstigt och ologiskt att inte vara vegan.

Christer Lundberg, programledare för Christer i P3 och sångare i Universal Poplab.

"Mengele hade passerat in fint här"

...frågor till Charles Patterson, författare till boken "Eternal Treblinka: Our Treatment of Animals and the Holocaust", som lämnat tillbaka sin doktorstitel till amerikanska Columbia-universitetet.

Varför?

– På Columbia görs mardrömslika djurförsök, i synnerhet på babianer, och detta är mitt sätt att protestera.

Djurens Rätt, Box 2005, 125 02 Älvsjö.
www.djurensratt.se

Syntetiska mediciner

I en artikel under *Ledare Opinion* i Dagens Nyheter 24 juli skriver Jenny Jewert att Miljöpartiet i förhandlingar med regeringen har trumfat igenom ekonomiskt stöd till antroposofisk medicin och biodynamisk odling. Hon citerar också från en motion 2004: "Samtliga konventionella mediciner måste receptbeläggas, eftersom dessa består av syntetiska ämnen och kemikalier som auto-

matiskt är giftiga för kroppen." Jenny Jewert kommenterar att det inte finns några som helst belegg för att ämnen som framställs i laboratoriet med automatik är giftiga.

Men människokroppen har utformats i naturen under årmiljoner och är anpassad till den miljö där den blivit till. Det kan man nog inse vare sig man tror att det är slumpprocesser som skapat livet på jorden eller tror att det finns en styrande intelligens i evolutionen.

Detta betyder att människokroppen kan assimilera vissa ämnen som bildats i naturen – att de smakar gott visar oss att vi skall äta dem – medan syntetiska, onaturliga, ämnen, som inte hör hemma i naturen, inte kan tas upp i kroppen utan problem. Syntetiska mediciner ger biverkningar, mer eller mindre allvarliga, i vissa fall inte så svåra, men ofta mycket allvarliga. Bland annat är det så att dessa konstgjorda ämnen ingriper i kroppens naturliga processer på ett störande sätt.

Den idag enorma utskrivningen av farliga syntetiska mediciner är en mycket negativ faktor, när det gäller folkhälsan. Bättre vore att läkare ofta rekommenderade diet och motion mot olika åkommor.

Den svenska folkhälsan blir allt sämre. År 1960 var enligt pressuppgifter ungefär 145 000 svenskar förtidspensionerade; nu finns det över en halv miljon förtidspensionärer i landet.

Kända vegetarianer

På Internet kan man hitta information om kända vegetarianer. Här några citat.

Henry David Thoreau (1817–1862) författare till "Walden":

Jag tvivlar inte på att det är en del av människosläktets bestämmelse, i dess gradvisa förbättring, att sluta upp att äta djur.

Peter Singer (1946–) professor i filosofi vid Princeton, USA:

Altruismens sfär har vidgats från familjen och stammen till nationen, rasen och nu hela mänskligheten. Den bör vidgas ännu mer så att den inkluderar alla levande varelser.

Isaac Bashevis Singer (1904–1991) nobelpristagare i litteratur 1978:

Om det skulle komma en röst från Gud som sa: "Jag är emot vegetarism, så skulle jag säga: "Ja, men jag är för det!"

George Bernard Shaw, nobelpristagare i litteratur 1925:

Djuren är mina vänner och jag äter inte upp mina vänner.

Från spiritualismens värld

I somras omläste jag en del böcker i mitt bibliotek, bland dem Jan Fridegårds "Den gåtfulla vägen" (1963) där han berättar om varför han blev spiritualist. Han ansåg sig ha fått bevis för att han bland annat fått kontakt med sin avliden far genom ett trumpetmedium. (Det var Ernst Broberg, men namnet nämns inte.) Fadern talade från "andra sidan" genom en trumpet som svävade fritt i luften, och Fridegård kände igen sin faders ordval och dialekt.

Fridegård nämner att han flera gånger förde sina händer runt omkring trumpeten och konstaterade att det inte rörde sig om något fusk med trådar som höll trumpeten uppe.

Han berättar också att "en gestalt" stod framför honom på en seans. "Den vaggade och rörde sig som av vindfläktar." Han bad gestalten komma närmare. Den gled då fram så att den stod en halv meter från Fridegårds knän och "bäst det var framträdde fars ansikte". "Kan du röra vid mej?" frågade Jan Fridegård. "Gestalten räckte ut högra armen mot mitt ansikte, och jag kände något egendomligt mot min kind." Det var som en liten fågels klormot ansiktet – en ytterst lätt beröring, i alla händelser ingen människas försök till fusk.

"Sedan smälte gestalten bort och jag tänkte, att det var så olikt min glade far att inte prata med mig. Senare talade vi om det vid en trumpetseans, och han förklarade då, att det var första gången han materialiserade sig och att det inte var lätt – allt måste läras."

Fysiska fenomen är ovanliga inom spiritualismen. De torde inte förekomma i Sverige idag.

Hur har det gått?

För 24 år sedan kom första numret av tidskriften *Helhetssyn för en ny tid*. (Ytterligare ett nummer utkom.) I ett "manifest" läser vi att "en ny tid är på väg". "En ny tids anda är på väg att växa fram", förklarar tidskriften. "Man kan märka den inte bara hos filosofer, vetenskapsmän och konstnärer, utan också hos allt fler 'vanliga' människor med vitt skilda livserfarenheter. De ser alla klart att våra nuvarande värdesystem, baserade på en ensidig materialistisk världsbild, måste överges och något nytt sättas i deras ställe." I tidskriftsnumret tog man upp bl a Carl Rogers, Jan Grönholm, P D Ouspensky, Anthony Brooke och Gita Keiller, "Alternativa Nobelpriset", en ny ekonomi och en ny politik.

I tidskriften *Nexus*, nr 4, 1981, fanns en artikel av den amerikanska vetenskapsjournalisten Marilyn Ferguson om en "konspiration". Det pågår en världsomspännande konspiration, skrev hon. "Sammansvärjningen" bestod av människor inom olika områden med likartade nya tankar om människan i världen och

med vilja att påverka samhällsutvecklingen.

Det fanns omkring 1980 en tro på djupa pågående viktiga förändringar inom människorna. Man talade om att en ny tid var på gång och att en ny människa började framträda med stora positiva förändringar i världen som följd. Det rörde sig om en djup förnyelse av medvetenheten.

Hur har det nu gått? Har en ny tid brutit in eller syns den åtminstone vid horisonten? Eller är allt som förut? Och vart tog entusiasterna i Sverige vägen, de som gav ut tidskrifter, skrev artiklar och böcker, ordnade sammankomster, höll föredrag, bildade föreningar? De har tystnat, och ingen av dem har hört av sig till denna tidskrift med önskan om medverkan. Pyste luften ur dem allihop?

Var det så att när förändringarna inte kom snabbt och genomgripande, så tog pionjärandan slut?

Eller kryper den nya tiden fram trots allt, knappt märkbar?

I *Helhetsyn för en ny tid* säger Carl Rogers i Björn Roxendals referat:

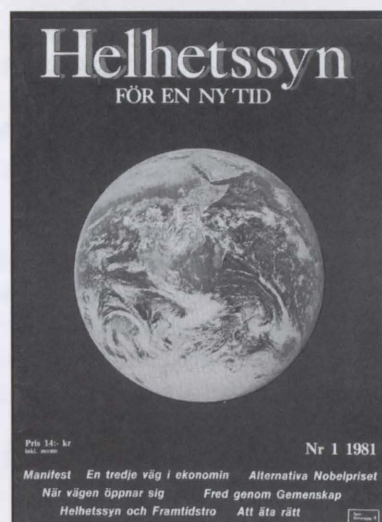
"Jag skulle vilja ge er min dröm – jag medger att den är idealistisk – om vad vi kanske är på väg mot. Denna värld kommer att vara mer mänsklig och människovänlig. Den kommer att utforska och utveckla rikedomerna och förmågorna i människans själ och ande. Den kommer att producera människor som är mer integrerade och hela. Det kommer att vara en värld som prisar den individuella människan – den största av alla våra resurser. Det kommer att vara en naturligare värld med en förnyelse av kärleken och respekten för naturen..."

I *Nexus* förklarar Marilyn Ferguson:

"Över hela världen finns det människor som förändrat sin uppfattning om tillvaron. Med dessa nya värderingar som grund delar de resurser och idéer samt stödjer varandra. Det är mycket viktigt att få stöd när man försöker införa nyheter, och på det sättet konspirerar de."

Jan Fridegård Den gåtfulla vägen Ockulta upplevelser

Zindermans

Jan Erik Sigdell

Mygel i forskarvärlden

Jag vill gärna ta upp två saker, som dock har att göra med varandra. Den ena är fallet Natasha Demkina (*Sökaren* 4/05 s. 12–13) och den andra läkemedelsindustrins inställning till naturmetoder. Dessa saker hänger faktiskt ihop litet, eftersom inställningarna är analoga.

Det framgår tydligt av artikeln om Natasha Demkina, att man i vetenskapliga kretsar inte vill att hon skall ha förmågan att kunna "se in" i människor och på så sätt upptäcka fel och sjukdomar i kroppen. Detta anses vara omöjligt. Det strider mot en inom vetenskapen etablerad världsbild. Därför kan det för vetenskapen bara gälla att avslöja det.

Så man ställde sådana krav, att man kunde räkna med att de inte skulle uppfyllas. Det är typiskt, att man lägger ribban högt – och skulle en försöksperson ändå se ut att uppfylla kraven, lägger man helst ribban ännu högre. Vad som i andra fall är statistiskt relevant, får inte lov att vara det här. Richard Wiseman framlägger en "naturlig" psykologisk förklaring, nämligen att folk vill tro och därför tar upp det som verkar stämma. Denne Wiseman såg jag för en tid sedan i en tysk TV-dokumentär i serien "Spiegel-TV", som handlade om barn vilka tycks minnas tidigare liv. Wiseman ville visa, att om ett barn fantiserar, så hittar man vanligen någonstans någonting som detta av en slump tycks passa in på. (Men detta har han inte bevisat generellt. Han bara påstår det.)

En liknande inställning tycks ligga till grund för kritiken mot den svenska TV-serien *Förnimmelse av mord*, vilket framgår av en tidigare artikel i *Sökaren* (1/05, s. 8–11). Bland parapsykologins kritiker är inställningen den att paranormala fenomen inte finns – de kan inte, får inte finnas i dagens vetenskapliga världsbild och därför måste det finnas en "naturlig" förklaring. Att som en hypotes undersöka möjligheten att en verklig paranormal varseblivning kunde ha ägt rum, och i så fall hur, kommer knappast i fråga. Skulle någon göra det, så skulle han förmodligen förlora sitt vetenskapliga anseende.

Det finns vissa paralleller till detta i den kemiska läkemedelsindustrins inställning till naturmedel och alternativ medicin. De senare betraktas som konkurrens som det gäller att få bort. Jag har under många år arbetat inom läkemedelsindustrin och närbesläktad industri för medicinsk teknik och därvid fått en hel del inblickar bakom kulisserna. När det gäller verksamma naturmedel som konkurrerar med kemisk-farmaceutiska preparat, söker man "bevisa" att de antingen är verkningslösa, eller också skadliga (i en strävan att få dem förbjudna). En man i ett amerikanskt forskningslaboratorium bekräftade i början av 70-talet att örtmedlet laetril (framställt av aprikoskärnor) verkligen har en signifikant effekt mot cancer. Han förlorade sitt jobb och hans papper "försvann". Jag känner en läkare som en tid arbetade inom personalsjukvården i en större läkemedelsfirma i Schweiz. Han föreslog (tyvärr alltför naivt), att man inom den tjänsten kunde göra en undersökning av homeopatins principer – och förlorade sitt jobb.

I somras nämndes i många medier en ny undersökning, som anses visa, att solhatt (echinacea) inte har påstådd immunstimulerande verkan. Professor Wallace Sampson vid University of Virginia har nyligen genomfört en studie och publicerat en negativ rapport i *New England Journal of Medicine*. Men kritiker av Wallace Sampsons undersökning menar, att han använt för låg dos av echinacea samt undersökt effekten på personer med en redan fullt utbruten förkylning, fastän man vet, att medlet mest har en preventiv verkan (det rekommenderas därför i förkylningstider och vid misstanken att man håller på att bli förkyld). En tidigare undersökning med negativt resultat fick kritik för att extrakt av örtens minst verksamma del hade använts.

På 70-talet fann man, att aluminium (från bl a kokkärl och ölburkar) kunde bidra till att Alzheimers sjukdom bröt ut. Snabbt kom aluminiumindustrin ut med "motbevis" från djurförsök, som visade att metallen är ofarlig. Under 60-talet användes saridon mycket mot värk. Det kom fram, att fenacetin, som tabletten innehåller, efter längre bruk kan leda till njurskador. Med tiden fanns allt flera fall av saridon-njurar på dialysklinikerna. Tillverkaren bestred medlets skadeverkningar i årtal och kom med egna "motbevis", men fick till sist ge efter för massiv fallstatistik och ta bort medlet från marknaden.

Jag nämner detta som exempel på hur det ofta går till. När t. ex. ett läkemedelsföretag ger ett forskningsuppdrag, är det ofta ett bestämt resultat som man beställer och inte en objektiv undersökning. Uppdraget innebär då – dock aldrig skrivet i kontraktet utan meddelat muntligt eller mellan raderna – "vi räknar med följande resultat och det är din uppgift att hitta ett sätt att visa det". Forskningsinstitut vid universitet, kliniker och annat är i stor utsträckning ekonomiskt beroende av industrin, dels eftersom statliga medel inte räcker till och dels för att få lönsamma forskningsuppdrag. Motsvarar resultatet inte förväntningarna, blir man avsågad.

Jag själv hör jag till de många som har en positiv erfarenhet av solhatt och som genom många års bruk av homeopatiska medel är helt övertygad om deras verkan. Mot bakgrunden av min insikt bakom kulisserna i läkemedelsindustrin känner jag mig inte det minsta övertygad av vissa av deras "forskningsresultat". Jag har framför allt arbetat inom forskning och utveckling på den tekniska sidan inom dialysen. Där stötte man under 70-talet på några gåtfulla fall av s. k. dialysdemens med symptom som hade en viss likhet med begynnande Alzheimers sjukdom. Orsaken visade sig vara, att det vatten som användes till beredning av dialysatet (som man "tvättar" blodet med) hade en hög halt av aluminium. Färska fall visade sig vara reversibla när man bytte till aluminiumfritt vatten. Detta ansågs bekräfta aluminiumets skadlighet, vilken alltid har bestridits av aluminiumindustrin (av skäl som är lätta att förstå). Fallen rapporterades i facktidsskrifter och på dialyskongresser (som jag själv besökte), men kom knappast ut till allmänheten. Saken verkar nu att ha tystats ned.

Jan Erik Sigdell är tekn.lic., bosatt i Slovenien.

Arthur Koestler granskar vetenskapen

När naturvetenskapens historia skrivs, brukar dess hjältar framställas som "förnuftsmaskiner på höga marmorpiedestaler", skriver Arthur Koestler (1905–1983) i sin bok *Sömngångare*, som är en berättelse om den astronomiska världsbilden från de gamla babylonierna till Newton.

Men de stora upptäckarna inom naturvetenskapen var inte några konsekvent rationella individer, utan tvärtom mycket påverkade av de tankar om världen som präglade deras tid samt av sina egna fördomar.

Koestler plockar ner Copernicus och Galilei "från de piedestaler där naturvetenskapens mytografer har placerat dem" och bemöter "myten att naturvetenskapen är en rent rationell forskning". Naturforskare är inte mer rationella och objektiva än andra människor. Även de har känslor och fördomar, som påverkar deras arbete, och de har brister i kunskaper och skicklighet. De är heller inte mer moraliskt högtstående än de flesta andra.

Det var i Grekland det började Naturfilosofin började i Grekland på 500-talet f.Kr, då den rationella reflexionen först framträdde med de joniska filosoferna och Pythagoras. Hos dessa greker gjordes de första försöken att ersätta ett mytologiskt tänkesätt med en strävan att förstå hur allting hänger ihop.

Den förste store filosofen var Pythagoras, som upptäckte matematikens betydelse. Han ansåg att allting i sista hand är tal. Verkligheten kunde beskrivas genom talförhållanden, och om man upptäckte dessa, skulle världssalltets hemligheter avslöjas. Talen var nyckeln till visdom och makt.

Pythagoras var också en av de första som ansåg att jorden var ett klot, kring vilket solen, månen och planeterna rörde sig i cirklar. Efter honom hävdade också några andra grekiska filosofer, bland dem

Aristarchos (f. 310 f.Kr) att solen och inte jorden var världens mitt (en tanke som slog igenom först på 1600-talet).

De största av de antika filosoferna var Platon (427–347 f.Kr) och Aristoteles (384–322 f.Kr). Båda fick ett oerhört inflytande under medeltiden, när kyrkan helt dominerade det västerländska tänkandet om världen. De betraktades som så stora auktoriteter att inget riktigt nytänkande kunde ske vid sidan av dem. Allt som var nytt hade karaktären av fotnoter till Platon och Aristoteles. Fram till 1100-talet var det Platon som lade sin kvävande hand över skolastiken, som det katolska tänkandet kallades, och därefter Aristoteles.

Men kyrkans världsbild med jorden i centrum skapades framför allt av Ptolemaios från Alexandria, som levde omkring 150 e.Kr. Hans tankar blev astronomernas bibel fram till början av 1600-talet. Jorden befann sig mitt i universum, och solen, månen och planeterna kretsade kring jorden.

Det fanns under denna tid, som präglades av det kyrkliga tänkandet, ett förakt för vetenskap. Kyrkofadern Augustinus (354–430) som hade ett dominerande inflytande under lång tid, förklarade att "det enda slag av kunskap som var önskvärt var kunskapen om Gud och själen och att ingen vinst var att hämta av forskningar i naturens rike".

Men förnuftets ljus och den empiriska vetenskapens metoder kom till synes hos enstaka tänkare redan på medeltiden, såsom den engelske franciskanermunken Roger Bacon (1200-talet). Därmed började så smått den sanna lärdomens anda att sprida sig.

Den kopernikanska revolutionen

En omvälvande betydelse fick den polske kaniken och astronomen Copernicus (1473–1543). Han hade idén, som varit bortglömd i århundraden men som det började talas om igen på hans tid, att solen var

universums mitt och att jorden rörde sig kring solen, men han var så rädd för omvärldens klander och förlöjligande och så osäker på sig själv att han under sin livstid inte gärna ville offentliggöra sina tankar. Först när han låg på dödsbädden förelåg hans omvälvande bok färdig i tryck.

Men Koestler tar äran av Copernicus. Dels, framhåller Koestler, är Copernicus bok oläslig, och den blev följaktligen oläst, dels förlägger han faktiskt inte världsmitt till solen utan i stället till en punkt i närheten av solen, och han låter inte planeterna kretsas kring solen utan i stället ha jordbanan som centrum. Det som vi kallar den kopernikanska revolutionen var inte den polske kanikens verk. Copernicus tankar gjorde inget intryck på hans samtid, men efter hand spreds idén att solen var världssalltets mitt, och den förknippades med Copernicus namn. Därmed började jorden flyttas från sin centrala, orörliga position i världssalltet till en bana runt solen vilket var en utmaning mot teologerna, som styrde den lärda världen. Enligt dem befann sig jorden i världens mitt, vilket bevisades av Bibeln.

De keplerska lagarna

Efter Copernicus blev schwabaren Johannes Kepler (1571–1630) den store upptäckaren av himlavalvets hemligheter. Hos Kepler, som också var en ivrig astrolog (fältherren Wallensteins hovastrolog) förenades ett mystiskt tänkesätt med ett vetenskapligt, vilket gjorde sig gällande vid sidan av det mystiska. Keplers världsbild var från början fylld av felaktiga, ogrundade föreställningar, som han omhulade, men samtidigt ledde han det astronomiska tänkandet in i rationella banor och upptäckte flera lagar för planeternas rörelser, vilka sedan blev en grund för Newtons världsbild. Någon rationell gigant var han inte. Hans tankes vägar var slingriga. Flera av de upptäckter han trodde sig ha gjort och med entusiasm skickade ut i världen,

var misstag. Rationaliteten växte hos honom, han hade stort tålamod med mödosamma matematiska uträkningar, som han ibland misslyckades med, men rationaliteten fanns hela tiden vid sidan av ett mer primitivt mystiskt tänkande. Han insåg aldrig den fulla betydelsen av sina upptäckter, de tre keplerska lagarna för planeternas rörelser, som skulle göra hans namn odödligt.

Kepler, som kom från enkla omständigheter, hade aldrig kunnat skaffa sig goda instrument för observation av himlen, utan byggde mycket på andras iakttagelser. Tycho Brahe (1546–1601) däremot, som var en förmögen dansk adelsman och astronom, hade för tiden utomordentliga observationsinstrument, och han lärde världen hur exakta observationer skulle gå till. Kepler sökte sig till Brahe, blev hans assistent (och efterträdare som kejserlig matematicus) och kunde efter Brahes död utnyttja dennes observationer, vilket möjliggjorde för honom att upptäcka de "keplerska lagarna".

Moraliska dvärgar

Några fina personligheter var inte de män som lade grundstenarna för den vetenskapliga revolutionen. De var dvärgar i fråga om moral, skriver Koestler – fast varken bättre eller sämre än sina samtida. Copernicus var en pedantisk, färglös, osjälvständig och impopulär kanik, som var så osäker på sig själv och rädd att bli till åtlöje att han med svårighet kunde förmås att offentliggöra sina tankar. Brahe var en tyrannisk och uppblåst adelsman, som ogärna delade med sig av sina observationer. Galileo Galilei (1564–1642) var en vetenskapens jätte, men han uppfann aldrig teleskopet, som ibland påstås, fast han förbättrade det och utnyttjade det för himmelska observationer. Han vägrade hela tiden att låna Kepler ett teleskop som förstörde tusen gånger eller att göra observationer för dennes räkning, och han lämnade en rad brev från Kepler obesvarade. Han var mycket mån om att få äran av nya astronomiska upptäckter – även ibland sådana som han själv inte hade gjort. Högmådig och självgod föraktade han alla som inte insåg hans tankars betydelse, gjorde narr av dem och utmanade därmed kyrkan. De ledande teologerna visade stor förståelse för Galilei, som blivit mycket berömd, och intog positionen att det var tillåtet för Galilei att framföra sina tankar som hypoteser. Men Galilei utmanade kyrkan med självsäkra utta-

landen, vilket tvingade teologerna att dra honom inför rätta, anklagad för kätteri. Ställd inför inkquisitionen fick Galilei avsvärja sig sin "kopernikanska" övertygelse att solen var världens medelpunkt och att jorden snurrade kring solen – men de berömda orden om jorden att "den rör sig i alla fall" har han enligt Koestler aldrig uttalat.

Galilei hade flera konservativa astronomer och teologer som motståndare. Ett par av dem vägrade att titta i hans teleskop. Koestler drar faktiskt här in de flygande tefaten som jämförelseobjekt. Han skriver: "Hela denna strid om synvillor, halofenomen, reflexer från lysande moln och överhuvud taget om ögats otillförlitlighet påminner ovillkorligen om en liknande kontrovers trehundra år senare, nämligen om de flygande tefaten. Även här förenas känslor och fördomar med tekniska svårigheter gentemot klara och entydiga slutsatser. Och även här kunde det vara motiverat för vetenskapsmän med självaktning att vägra ta del av fotografiska 'bevis' av fruktan att göra sig löjligen."

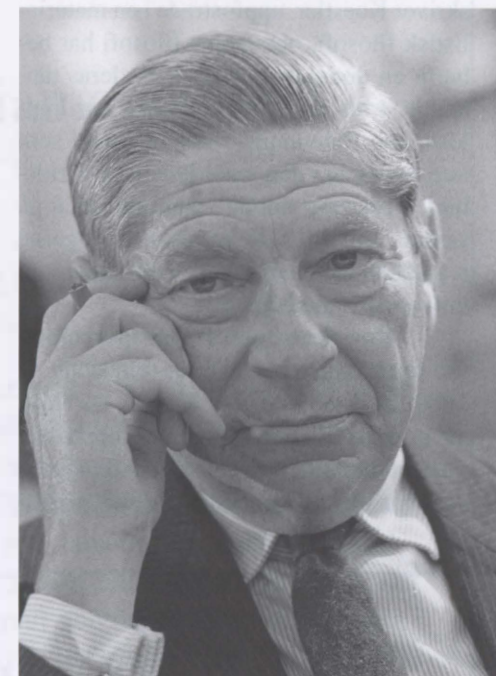
Kepler var en av de mycket få som stödde Galilei – för vilket han inte fick något tack av denne.

Koestler skriver att Galileis värsta motståndare inte fanns hos den okunniga massan, utan bland vetenskapsmännen. "Nyheter är ett dubbelt hot mot den akademiska medelmåttan; de skadar hans auktoritet som orakel och kan medföra att hela den mödosamt uppförda lärdomsbyggnaden rasar samman. De akademiska mörkmännen har varit en olycka för alla ursprungliga snillen från Pythagoras och fram till Darwin och Freud; de bildar en solid och hotfull falang av pedanteri och slätstrukenhet som sträcker sig genom seklen."

Ingen helt rationell process

Arthur Koestler understryker att den vetenskapliga utvecklingen inte är en process där rationellt tänkande hela tiden lägger nya upptäckter till de gamla så att vetandet ständigt ökar. Tvärtom rör det sig om ett tänkande bestående av ständiga misstag, ogrundade fixa idéer, villovägar och återvändsgränder, där ofta först i efterhand det bestående kunnat sorteras fram. Ibland har betydande upptäckter gjorts, när forskaren med felaktiga utgångspunkter varit på jakt efter något helt annat.

Om tänkandet hade skett i rationella banor hela tiden, sedan den filosofiska tan-

Det vetenskapliga tänkandet beskriver inte en rak förnuftskurs utan i stället en förvirrad bana i sicksack med inslag av intuition och rationalitet, menade Arthur Koestler. Foto Pressens Bild

ken började hos grekerna, skulle utvecklingen ha gått fort, skriver Koestler. Men naturen har utrustat människan med ett organ, hjärnan, som hon saknat förmåga att använda på rätt sätt. Medan våra förfäder ännu var grottmänniskor hade de faktiskt samma intellektuella kapacitet som vi har idag, för hjärnan har inte förändrats sedan dess.

Vetenskap kontra religion

När vetenskapen gått framåt, har en konflikt uppstått mellan vetenskap och religion. Denna konflikt nådde en kulmen i kyrkans behandling av Galilei. Kyrkan ansåg då att vetenskap och religion måste vara överens i teologiska frågor och att teologin, såsom representerande gudomlig sanning, hade en överhöghet över vetenskapen.

Sedmera har en skilsmässa skett, och religionens inflytande över den europeiska kulturen har minskat allt mer. I över tvåhundra år har religionen befunnit sig på defensiven, och detta har varit en tid av exempelvis intellektuellt, vetenskapligt och tekniskt uppsving.

Men man skall inte tro att vetenskapen ens idag alltid står för ett objektivt sanningssökande. Tvärtom är vetenskapen oerhört konservativ, och vetenskapsmän motarbetar nya tankar på samma sätt som teologerna gjorde på Galileis tid. ➔

De nutida vetenskapsmännen är, skriver Koestler, uppfostrade i en materialistisk filosofi, och denna filosofi har behållit en dogmatisk makt över deras tänkande, trots att själva materien har upplösts och försvunnit. Inför fenomen som inte passar in i den materialistiska världsbilden reagerar nutida vetenskapsmän på samma sätt som de katolska teologerna reagerade på den nya tanken om solen som universums medelpunkt.

Koestler tar upp den parapsykologiska forskningen och skriver (vid slutet av 1950-talet) att laboratorieförsök har visat att parapsykologiska fenomen uppträder med en statistisk frekvens som inbjuder till vetenskaplig undersökning. Men den aka-

demiska vetenskapen reagerar mot telepati och klärvoajans ungefär som teologer och astronomer reagerade mot Galileis upptäckter och på lika svaga grunder.

Ett annat exempel på vetenskapens självtillräcklighet är, menar Koestler, att den helt vägrar att tala om ändamål i naturen. Idag är det bara den mekaniska lagen om orsak och verkan som gäller. Det går inte att göra gällande att orsaken till att en orm ser ur som den gör har legat i framtiden, det vill säga att formen byggts för att svara mot ett behov. Och man får inte tänka sig att giraffens långa hals har blivit till för att den skall kunna skaffa sig föda högt uppe i lövkronorna. I stället sägs det

dogmatiskt att det är språngvisa förändringar i arvsanlagen tillsammans med ett naturligt urval som gett upphov till giraffens hals.

Koestler menar att vetenskapen som arbetshypotes bör introducera ett ändamålselement som komplement till orsakselementet.

Alice A. Baileys böcker om esoterisk filosofi – praktisk andlighet för vår tid
www.tibetanensbokfond.se

Laboratorieforskarens enfald

Det är besynnerligt med dessa skeptiska laboratorieforskare inom parapsykologin. De stänger in sig i sina små rum och forskar. Verkligheten utanför bryr de sig inte mycket om. Bland allmänheten finns en uppsjö av paranormala erfarenheter. De skeptiska laboratorieforskarna smäller och säger: Ni vet inte vad ni har sett eller hört. Förmodligen har ni misstagit er. Det är bara vi, i våra laboratorier, som kan utreda verkligheten. Vi är exakta, ni andra där utanför tänker och ser på ett diffust sätt, ni förstår inte problemen med observationer och slutsatser. Ni kanske upplever telepati, tycker att en människa har läst era tankar, men detta kan vara en ren tillfällighet. Ni går till en healer och upplever subjektivt att ni blivit bra eller åtminstone bättre. Men detta kan vara inbillning bara. Livet är fyllt av sammanträffanden, som saknar djupare mening, och av inbillat sjuka och inbillat friska. Man bör se kritiskt på allt konstigt

och "övernaturligt". Vi laboratorieforskare är kritiska. Vi är kritiska till allt det som inte stämmer med den idag så väl etablerade mekanistiska världsbilden. Så länge vi inte hittat laboratoriebevisen för något paranormalt, måste det betvivlas att sådana rapporterade fenomen existerar.

(Vill läsaren uppfatta det nyss lästa som en karikatyr, får han göra det.)

Men det finns också en intelligenta variant av laboratorieforskare inom parapsykologin. De säger: Vi vet att ni, allmänheten, har en mängd intressanta erfarenheter av exempelvis telepati, förutvetande, klärvoajans, healing och psykikinesi. Fenomenen tycks finnas, eftersom många rapporter om dem faktiskt är övertygande, men vi vill studera dem så gott det går i våra laboratorier, i all ödmjukhet. Om det inte är lätt för oss att ta fram de oemotsägliga bevisen, så betyder inte detta att fenomenen måste anses vara

icke existerande eller osannolika. De synes vara en del av vår verklighet, men det har sin betydelse att studera dem i laboratorier så att vi alla kan få veta att/om de verkligen finns och förstå hur de skall kunna förklaras och kanske utnyttjas. Vi arbetar i vetenskaplig anda, förutsättningslöst, i öppenhet och med ett kritiskt ifrågasättande. Vi inser att gamla synsätt, gamla tankemönster försvinner och ersätts av nya. Vad som idag synes vara a priori sant eller utomordentligt sannolikt, kan i morgon komma att avfärdas som villfarelser. Det gäller att inte sitta fast i föreställningar som förstånd och erfarenhet bjuder en att lämna. Vi människor har ännu långt ifrån fattat den verklighet som vi är en del av.

Alltså: forskare kan inte rimligen bortse från folks erfarenheter av en icke-normal verklighet. Dessa har sin tyngd vid sidan om laboratorieresultat.

En rubrik

Vi ser en rubrik i Dagens Nyheter: *Ny lag för djurförsök kan driva forskning utomlands*. Ajaj, tänker man, nu drivs vetenskaplig forskning ut ur Sverige på grund av idiotiska lagar. Men rubriken kunde i stället ha varit: *Läkemedelsföretag tänker fortsätta plågsamma djurförsök utomlands, när bestämmelserna i Sverige skärps*. Artikeln handlar om att regeringen och samarbetspartierna vill se tuffare regler för djurförsök.

Böckerna Det Blå Ljuset och Diamanthjärtat

av Eivor Hansson

Fågelinfluensan väntas till Sverige inom kort – inget vaccin finns eller medicin.

Detta beskrevs redan 85–87 i boken Det Blå Ljuset och att mänskligheten behöver en ny läkande energi. Ty läkare kommer ej att kunna bota de "nya" sjukdomar som kommer i framtiden.

Och därför experimenterades ned till jorden en ny läkande och utvecklande energi som våra andliga lärare kallade Det Blå Ljuset. Denna energi kom 85–87 och från Jesus, J. Maria, Ä. Michael, Ä. Gabriel, Ä. Rafael, därför så unik och helande.

Jag har fått vara kanal för denna energi i 18 år och förmedlat ut den genom böckerna, avståndshealing och kurser.

Och under dessa år har det inkommit rapporter om helande genom böckerna och avståndshealing.

Alla behöver stärka sitt immunförsvar NU.

Självklart kan ingen utlova att alla blir friska – men anmärkningsvärt är hur många människor som delgett mig fina resultat.

Jungfru Maria bad mig i juni 2003 lägga en mirakelmedaljong i boken Diamanthjärtat och så sker i mån av tillgång.

"Detta är ett Mirakel. Jag var trött och utmattad och hade ingen kontakt med min guide. Kom till Eivor Hansson och fick tre healingbehandlingar. Fylldes av en underbar stark energi – Härligt!

Jag har även deltagit i en meditations- och kanaliseringkurs och fick då direkt kontakt med min guide!

Det Blå Ljusets energi som kursdeltagarna blir bestrålade med genom Eivor Hansson är enormt stark och utvecklande."

Leg. läkare Anna Maria Cavallin, Stockholm.

"Jag kom i kontakt med Eivor Hansson i början av april 1994. Jag hade kämpat med min cancer i ett år och fått negativa besked av läkarna. När jag ringde upp Eivor förklarade hon för mig att hon ej får ge behandling mot cancer men genom bestrålning med Det Blå Ljuset blir kroppen starkare. Jag var mycket trött, matt och deprimerad och orkade ej resa till Stockholm för behandling. Jag beställde boken Det Blå Ljuset av Eivor Hansson och hade läst och 'använt' den i två veckor, när jag började känna mig lugn och fridfull och ovanligt pigg. När läkare tittade på utraljudet märktes ingen tumör. I början av maj gick jag en kurs hos Eivor Hansson. Senare fick jag fem behandlingar av Eivor och känner efter detta att jag verkligen är frisk.

Det var en otrolig kraftfull energi som strömmade in i min kropp genom Eivors händer. Hela min kropp vibrerade! Det var en kraft som gav mig livet tillbaka. Jag vitaliserades och kände livsglädjen strömma in i mig och fyllde varje cell i min kropp med ljus och energi."

Gudrun Högström

Förlaget Det Blå Ljuset, Nickelgränd 18 D 1 tr
162 56 Vällingby, eller beställningstelefon 08-87 77 41

Diamanthjärtat, antal..... à 250 kronor plus frakt
Det Blå Ljuset, antal..... à 250 kronor plus frakt
Mirakelmedaljong 15 kronor
Intresse för kurs "På väg att bli mästare" 3 dagar

Namn.....

Adress.....

Telefon

Din alternativa bokhandel med fokus på Din personliga utveckling

Knäppingsborgsgatan 6 i Norrköping, www.solrosen.se, 011-100121

Lärarens kram sammanfattade andligt seminarium

Reportage Åsa Freij

Andlighet
måste om-
sättas i
praktiken i
vardagen,
anser Avery
Solomon,
liksom sina
lärare.

– Egentligen är det inte svårare än så! Eller hur? frågade Sökarens reporter.

– Nej, alldeles rätt. Det räcker, på sätt och vis! svarade seminarieleddaren.

Vad det handlade om var en kram. Men också om de eviga stora frågorna om livet och de inre andliga och yttre kosmiska sammanhangen.

En kram från seminarieleddaren Avery Solomon kom att bli avrundningen på två intensiva seminariedagar fyllda av tankar kring andliga frågor, och kramen föranledde frågan ovan.

Ja, är det inte egentligen det som behövs – att vi kramas! Är det inte den äkta värmen och förståelsen, eller trösten och uppmuntran, som en spontan kram kan ge uttryck för, som vi behöver?

– Jo, sa Avery, som blev riktigt allvarlig igen och tog på sig den undervisande minen och var på väg att berätta om forskning kring kramar och deras betydelse.

Men så kom vi på att seminariet var slut. Kramen var bästa tänkbara avslut.

Avery Solomon (som är professor i matematik, men har studerat minst lika mycket filosofi) har varje år kommit till Sverige och en trogen men växande skara sökare, som inte finner att traditionella religioner fyller deras behov av andlighet och inte ger svar på deras frågor. Bakom hans Sverigebesök har främst funnits Bokförlaget Robert Larson.

Avery lägger fram logiska resonemang, baserade på egna många

åriga andliga studier och egna upplevelser samt metoder som meditation och healing.

Själv är han en hängiven och ödmjuk sökare, som ofta med humor berättar om egna tillkortakommanden och hur han fallit i ego-fällor på vägen mot självkänedom, karaktärsutveckling och andlig kunskap eller insikt. Ord som kunskap och insikt bör man vara försiktig med, eftersom de betyder att man faktiskt *vet*, men Avery underbygger sina uttalanden så väl att åhöraren gärna uppfattar dem som insikter snarare än åsikter. Han stöder sig i huvudsak på filosofen Paul Brunton, vilken i sin tur hade studerat många andliga läror, inte minst indiska, såväl som västerländsk psykologi och vetenskap.

Avery har varit i Sverige minst en gång om året i många år. Hans ämne, "livet", är ju gigantiskt, outtömligt, och han studerar ständigt vidare. Själv ser han ut som den evige studenten, pojaktigt gänglig och litet blek som en bokmal.

Bland annat har Avery studerat filosofi på studiecentret Wisdom's Goldenrod i New York, där en före detta bokhandlare m m Anthony Damiani ledde en undervisning – i diskussionsform – till sin död för några år sedan. Man kan kanske säga att det är dennes fallna mantel som Avery tagit upp.

Athony Damiani hade, liksom nu Amory, Paul Brunton och hans böcker som främsta källa.

I Sverige upplåter Robert Larson och hans fru Birgitta sitt rymliga hem i Täby, Stockholm, där för-

laget tidigare var inrymt, för viktiga kurser och seminarier. (Robert har dragit sig tillbaka som förläggare, men förlaget består, i stiftelseform. I centrum för utgivningen står Paul Bruntons böcker.)

Robert och hans meningsfränder ser gärna att det bildas studiegrupper på olika orter i Sverige kring de tankar som har spritts av Paul Brunton, Anthony Damiani, Avery Solomon med flera. Avery uppmanar också sina åhörare att hålla kontakt för att stödja och inspirera varandra på sökandets väg. Man behöver utvecklas tillsammans med andra människor. Mycket handlar om att speglas av andra, att öva visdom i vardagen och inte minst att omsätta kunskap i praktisk handling.

Det är när vi har något praktiskt med varandra att göra, som våra egon kommer upp och konfronterar varandra. Egot är ett begrepp i filosofin. Det kan sägas vara den ytligaste delen av vårt medvetande, och är nära knutet till kroppen, vilken vi ofta felaktigt uppfattar som "jag", vår identitet. Egot är en liten begränsad del av oss som ofta ställer till problem. Vårt sanna jag är det högre andliga jaget. Egot upplever sig ensamt och sårbart och skilt från andra, det ser sig som dödligt med åtföljande dödsångest, rädsla för utplåning. Egot måste konkurrera med andra, höja sin status och skenbara trygghet genom yttre överlägsenhet, kanske till och med döda andra, som det i värsta fall ser som enbart fiender.

I själva verket hänger vi alla samman som öarna i en skärgård un-

der vattenytan. Det är när vi varken vet eller upplever detta som vi ser oss separerade så som öarna förefaller vara, när man inte ser under vattnets yta.

Psykiatern och filosofen C G Jung, som Avery också studerat, har använt denna liknelse.

Avory visar med ett eget exempel som lockar till skratt, hur egot förhåller sig till vårt större, "riktiga", jag. Han river ett pappersark till en spiral och håller upp spiralens lilla mittparti. Den övriga, större, delen av papperet faller ned. Det här är egot, säger Avery och håller mittpartiet mellan tummen och pekfingeret, det parti som är överst. "Det är det här lilla som vi tror är hela vi."

Egot tolkar och dömer hela tiden. Avery ger ett exempel:

– När vi sitter här med slutna ögon och ska försöka meditera, märker vi att grannen hela tiden vrider sig på sin stol. Vi blir genast irriterade och tänker kanske "kan han inte ta hänsyn", "fattar han inte att han stör". Mer sällan konstaterar vi bara att någon rör sig på stolen, och låter oss inte störas av det. (Exemplet är oskyldigt, men vi vet ju alla att egots tolkningar och dömanden kan få allvarliga följder, som t ex skilsmässor, rasism och folkmord.)

Att vara neutralt uppmärksam i en lugn distans till vad som sker omkring en är ett bra förhållningssätt när man vill lösgöra sig från sitt ego, få distans till det.

Avery talade också om den inre stillheten som gör allt yttre mindre viktigt. Genom övningar, som meditation, kan det bli allt mer verkligt för en att man är det där gränslösa, eviga, och inte bara den här personen, kroppen, det själviska egot.

Ofta följs den upplevelsen av en känsla av frihet och kärlek och samhörighet med allt och alla. Omvänt kan också kärlek eller en allt omfattande välvilja ge upphov till denna upplevelse att vara gränslös och sammanhörande med en större verklighet.

Det är dumt, opraktiskt att vara egoistiskt hänsynslös mot sin omgivning, eftersom andra är delar av samma helhet som man själv.

Avorys seminarium var upplevelseinriktat, och hade ordet healing i rubriken. Avery går en mångårig utbildning i healing. Han tydliggjorde för deltagarna hur kroppen har förbindelse med djupare skikt hos oss. Därför kan behandling av kroppen främja vår andliga utveckling – till kärlek och en känsla av samhörighet med andra levande varelser och med vår gemensamma andliga "källa".

Att två och två sitta vända mot varandra och bara se varandra kan göra att man upplever att den andra är just en levande varelse som man själv för att därefter kanske till och med uppleva att det inte finns någon gräns mellan den andra och en själv, att man kan vara vilken som, eller utgöra tillsammans ett.

En sådan övning fick flera deltagare att – ibland förbluffat – berätta om sådana upplevelser.

En annan övning gick ut på att deltagarna skulle hålla sina händer på, eller över, vissa punkter på kroppen hos en kurskamrat som låg avslappad med slutna ögon på golvet. Den övningen gav en liknande effekt.

Mycket av tiden ägnades dock åt teoretiskt föreläsande, kanske oundvikligt, då det ju också handlade om att förmedla mycken boklig kun-

Illumination

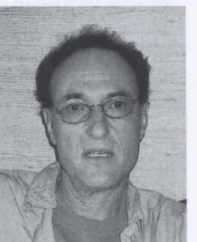
Min börda är så tung
och jag själv så svag
ty jag tror att det jag bär
är mitt
men att ingenting är jag
Befrielsen är där den dag
då jag ser att ingenting är mitt
men allt är jag

Åsa Freij

skap. Det teoretiska levererades på Avorys lättsamma och lättbegripliga sätt, inte sällan med hjälp av skådespeleri som lockade till skratt.

Och så berördes även skrattet som ett helande fenomen.

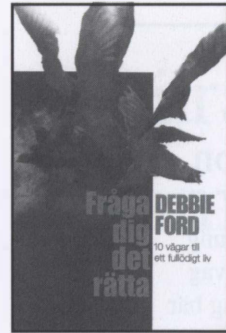
Men skrattet kunde också fastna i halsen, när situationen i vår synnerligen ego-styrda värld kom på tal, som skedde bland deltagare i pauserna. Krig, våld, orättvisor, miljöförstöring hotar ju hela mänskligheten och lämnar den sökande, tänkande människan ingen ro. Men den oron är av godo, menade man, för att väcka till handling. Att filosofisk kunskap har föga värde om den inte omsätts i ansvarsfull handling, det har ju också Paul Brunton, och många med honom, tydligt framhållit. Det talades också om behovet av att människor med ansvar går samman, organiserar sig, blir opinionsbildare och även skapar egna samhällen som föredömen.

Avery Solomon under-
visar i Paul
Bruntons
och
Anthony
Damianis
efterföljd.

Den som vill vara med och skapa centra för jämförande filosofiska studier, kan ringa Robert Larson, 08-56 56 40, som ser till att personer inom samma geografiska område kommer i kontakt med varandra.

Den som vill vara med och skapa centra för praktiskt samarbete och påverkan på samhället, kan skriva till SAMS (Samverkan Alternativa Modell Samhällen) c/o Söderberg, Skarpnäcks allé 22 nb, 128 35 Skarpnäck.

Lev ett bra liv

Fråga dig det rätta. 10 vägar till ett fullödigt liv. Författare: Debbie Ford. Översättare: Sune Svensson. Energica förlag, Orsa, 2005.

Debbie Fords bok, med originaltiteln *The Right Questions. Ten Essential Questions to Guide You to an Extraordinary Life*, är kapitelindelad med hjälp av de 10 frågor som titeln signalerar. Utifrån dem, menar kaliforniska coachen Ford, kan den som är intresserad av sin personliga utveckling orientera sig vid valsituationer med en större säkerhet.

Jag tycker att frågorna är funktionella och välformulerade. Ett exempel är "Kommer detta val att ge mig ett långsiktigt förverkligande eller kommer det att ge mig en kortsiktig tillfredsställelse?" Om jag står inför valet att gå eller inte gå till spelautomaterna, eller valet att acceptera en middagssup eller inte, kan det nog vara bra att höra den rösten i sitt inre. Ett annat är "Har jag makt över mig själv (när jag väljer) eller försöker jag vara någon annan till lags?" Alltför ofta ignorerar vi vår innersta vilja för att söka andra människors gillande, som bekant. Varvid resultatet skorrar falskt. En tredje är "Letar jag efter vad som är rätt eller letar jag efter vad som är fel?" Då vi blivit tränade i att understryka det negativa i samhället istället för det positiva, kan även detta vara ett bra träningsobjekt.

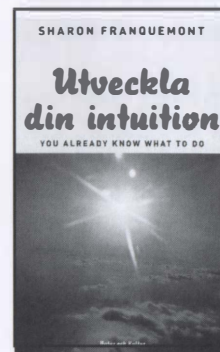
Boken är uppbyggd enligt den amerikanska mallen med fragment ur den personliga biografien och fallhistorier ("Det hade gått mycket bra för Bill i hans karriär som verkställande direktör. Vid femtio års ålder hade han genomfört..."). Författaren skriver för en stor publik och språket är smidigt anpassat för det syftet.

För att ändå problematisera Fords 168-sidiga läsvärda frågebok vill anmälaren gärna föra fram två faktorer: Ofta kan det vara svårt att veta vad som egentligen leder mig fram mot "långsiktigt förverkligande". Över huvud taget är framtiden en oviss dimension. För att kunna använda sig

av frågorna tror jag det behövs ett ordentligt förarbete, där jag klargör för mig själv hur jag vill att min framtid skall gestalta sig, vilka värderingar som är de viktigaste i mitt liv, osv. För det andra finns en erfarenhet, välkänd från filosofihistorien, att även om jag vet vad som är "det rätta", eller "det goda", så gör jag i alla fall lika ofta "det orätta" eller "det onda".

Och detta beror i sin tur på att våra vanor, dvs vårt vanetänkande, vane-kännande och vanehandlande har en stark kraft i sig. Kruxet är alltså att bryta vane-tänkandet än mer kraftfullt, och det görs sällan med hänvisning till intellektuella överväganden utan vad som i kroppen känns som det mest behagliga eller minst obehagliga för stunden. Boken berör detta avgörande problemkomplex närmast parant-etiskt.

Gunnar Martin Aronsson

Använd intuitionen

Utveckla din intuition. Författare: Sharon Franquemont. Översättare: Per Rundgren. Andra upplagen (första 2002). Natur och Kultur 2005.

Sharon Franquemonts 446-sidiga bok skrevs 1999 och är främst avsedd som en praktisk handledning men har ändå en intressant bakgrund: tillsammans med två kolleger lyckades hon övertyga ledningen vid John F. Kennedy-universitetet att inrätta en linje i "tillämpad intuition", vilket onekligen låter som en pionjärinsats. Efter en period som lärare (tillika professor) har Franquemont på senare tid koncentrerat sig på att via egen verksamhet lära ut intuitionens know-how.

En viktig avsikt med "Utveckla din intuition", skriver författaren, "är att skilja intuitionens språk från projektioner och önsketänkande. "Vår inre filmprojektor matar idogt fram våra förhoppningar och farhågor inför framtiden, och skymmer därmed vår blick för den sanning som nuet rymmer." Då materialet härrör från över 25 års erfarenhet inom ämnesfältet kan det inte förnekas att

boken representerar auktoritet, vilket ovanstående distinktion exemplifierar.

Boken är genomförd enligt den amerikanska "vinnande formeln" med en rak framställning av egna åsikter och slutsatser, fallbeskrivningar samt övningsuppgifter, då och då garnerad med citat från mer eller mindre kända personligheter, exempelvis Carlos Castaneda, religionspsykologen William James och Deepak Chopra.

Franquemonts huvudpunkter är tio som hon kallar "själens grundläggande inbjudningar": att träna sig att säga ja till intuitionen istället för att förneka dem, att odla tystnaden eftersom den underlättar uppfattandet av de intuitiva budskapen, att genom skrattet och glädjen låta intuition flöda in, att frigöra sig från det begränsade vanliga tids- och rumsperspektivet och istället uppleva den intuitiva tids- och rumsdimensionen, att finna sin själspartner med intuitionen som kompass, att upptäcka meningen med sitt liv, att använda intuitionen i gruppsammanhang, på jobbet eller inom familjen, samt att genom intuitionen få ett helhetsperspektiv på livet.

Hon föreslår upprättandet av en "intuitiv journal" för att notera impulser och i vilken mån dina intuitiva förutsägelser stämmer med verkligheten. Detta synes vara pedagogiskt relevant men förutsätter förstås att den intresserade själv har läggning för att uttrycka sina upplevelser skriftligt.

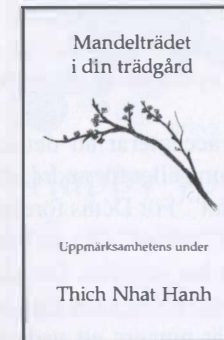
När det gäller de otaliga övningsuppgifterna i boken är jag tveksam: min erfarenhet är att en serie av psykologiskt betonade "hemuppgifter" behöver återkoppling och fördjupning via andra människor som gjort samma uppgifter. Men visst: Franquemont skriver att läsaren inte behöver göra alla uppgifterna, "du kan alltid längre fram gå tillbaka till dem du hoppade över första gången".

Hon berättar ursin personliga fatabur, att hon redan som barn hade förutvetande via drömmar, och tackar sin mor för att denna stödde henne istället för att "ifrågasätta den kunskap som var min".

Troligtvis stryps denna vår naturgivna intuitiva kapacitet – som även anmälaren förutsätter – i hög grad via ett oförstående vuxensamhälle, som klassificerar intuitiva upplevelser som fantasier.

"Utveckla din intuition" bidrar inte med någon hypotes om hur intuition kan fungera. Snarast konstaterar Franquemont att intuition fungerar, och utifrån denna grund tycker jag boken fungerar som en god sammanfattning av de många rön som gjorts. Vad gäller frågan om övningarnas eventuella effektivitet må läsarna naturligtvis avgöra den själva.

Gunnar Martin Aronsson

Meditera över mandelträdet

Thich Nhat Hanh är buddhistmunk från Vietnam. Han lever sedan många år i exil och är ledare för Plum Village, ett buddhistiskt retreatcenter i Frankrike. Han har skrivit många böcker. I Sökaren 6/2003 anmälde jag en liten bok om meditatív gång med titeln *Varje steg väcker svalkande vind*.

1974 skrev Nhat Hanh ett långt brev till en munk och vän som var kvar i Vietnam. De båda tillhörde den socialt engagerade buddhismen och hade valt en neutral medlande position under Vietnamkriget. Detta ledde till trakasserier och svårigheter för rörelsen även efter kriget. Nhat Hanh vägrades att återvända till Vietnam, och hans vän hade en svår situation där. Nhat Hanhs brev till vännen översattes av lärjungen James Forest till engelska med titeln *The Miracle of Mindfulness* och utgavs i en liten hemtryckt upplaga. Det var 1975, samma år som *A Course in Miracles* publicerades. Sedan har boken utkommit i många utgåvor på olika språk. Nu finns den andra reviderade upplagan på svenska, utgiven 2005 av Attusa förlag med titeln *Mandelträdet i din trädgård – Uppmärksamhetens under*. Det är en bok i fickformat på 141 sidor, översatt av Per Carleheden.

Boken har två huvuddelar. Den första på 87 sidor beskriver *mindfulness* och dess tillämpningar. Den andra innehåller 30 sidors urval av gamla buddhistiska texter om *uppmärksamhet*. De har en högtidlig, ålderdomlig stil. James Forest bidrar med förord och personliga intryck av Nhat Hanh. Han är tydligen en starkt karismatisk person; Martin Luther King nominerade honom till Nobels fredspris strax före sin död 1968.

Vad är då *mindfulness*? Den innebär att "ha sinnet fullt" av det som är just nu, eller med Nhat Hanhs ord "att hålla sin

medvetenhet levande för den nuvarande verkligheten". Den svenska översättningen har blivit *uppmärksamhet*. Det sker med hjälp av lugn medveten andning, och inte bara kan utan bör utövas under alla aktiviteter: "när man går, står, ligger, sitter, arbetar, när man tvättar händerna, diskar, sopar golvet, dricker te, pratar med vänner..."

Nhat Hanh ger många exempel på hur vi kan uppleva uppmärksamhet i stället för i ett "slött, halvmedvetet sinnestillstånd":

"För nybörjare rekommenderar jag det rena seendets metod, att se utan att döma. Känslor, det må vara medkänsla eller irritation, ska välkomnas, ses och behandlas absolut jämlikt, eftersom båda är vi själva. Apelsinen som jag äter är jag. Senapsplantor som jag planterar är jag. Jag planterar med hela mitt hjärta och sinne. Jag gör denna tekanna med samma uppmärksamhet som jag hade haft om jag badat Buddha eller Jesus som spädbarn. Ingenting ska behandlas med större omsorg än något annat. I uppmärksamhet är allt heligt, medkänsla, irritation, senapsplanta och tekanna."

Nhat Hanh beskriver en lång rad övningar, som alla bygger på andning och uppmärksamhet. Det är övningar i vad vi traditionellt betraktar som meditation, och att tillämpa den i vardagen: Diska, tvätta, städa, bada.

"Diska avspänt som om varje skål var ett ämne för meditation... Om du inte kan diska i uppmärksamhet, kan du inte heller meditera sittande i tystnad."

Detta är ingen bok för sträckläsning. Den kräver eftertänksam läsning, ett stycke i taget med uppmärksamhet, sedan öva och tillämpa. Somliga övningar verkar rätt komplicerade, andra är mycket enkla och kan vara förbluffande verkningsfulla:

"Le lite när du är irriterad"

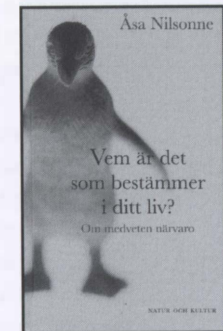
När du märker att du är irriterad, le genast lite.

Andas lugnt in och ut tre gånger och behåll leendet."

Nils-Olof Jacobson

Uppmärksamhet på svenska

Åsa Nilsson är känd som psykiater och författare. Hon har gett ut både psykiatriska fackböcker och kriminalromaner med psykologisk vinkling. Hon är också psykoterapeut och en svensk pionjär inom en särskild

terapiform som kallas dialektisk beteendeterapi (DBT). Den riktar sig främst till kvinnor (och mindre vanligt, män) med självskadebeteende. De skadar sig själva upprepade gånger genom att skära sig, svälja vassa föremål eller på andra sätt. DBT har visat sig vara en verksam behandlingsform för dessa patienter.

De flesta terapeutiska strategier i DBT bygger direkt på zenbuddhistiska principer, där *mindfulness* är det grundläggande begreppet. Om detta handlar Åsas nya bok, *Vem är det som bestämmer i ditt liv?* med undertiteln *Om medveten närvaro*. Den har 130 sidor och är utgiven av Natur och Kultur 2005.

Åsa översätter *mindfulness* med *medveten närvaro*. Hon citerar Nhat Hanh, och noterar att hans bok "betraktas av många som en klassiker i ämnet". Hon ger en lite annorlunda översättning av hans definition: "Jag använder begreppet medveten närvaro för att beskriva vakenhet i nuet – att hålla sitt medvetande uppmärksam på den aktuella verkligheten".

Åsa presenterar "den inre teatern" där våra tankar och känslor uppträder som skådespelare. De kan vara mer eller mindre högljudda, envisa och påträngande. Det gäller då att minnas att det är vi själva som är direktörer, var och en på sin personliga teater. Det är jag som ska leda mina skådespelare, inte tvärtom.

Åsa ger en lång rad exempel på hur vi kan öva och tillämpa medveten närvaro i livets skiften, från enkla vardagliga situationer till svårigheter och kriser. Principerna är hela tiden desamma: Observera vad du upplever i nuet, beskriv det du uppmärksammar utan att döma, delta i det som händer utan att ha uppmärksamheten riktad mot dig själv.

Boken är översködligt disponerad, pedagogiskt skriven på ett enkelt och lättläst språk. Liksom Nhat Hanhs bok ger den mest vid uppmärksam läsning av ett stycke i taget, följt av övande. Jag kommer att återvända till den många gånger.

Nils-Olof Jacobson

Leva eller kriga?

Anna Kåver är psykolog och psykoterapeut. Hon samarbetar med Åsa Nilsson i DBT, och de har sskrivit en bok ämnad tillsammans. Annas nya bok heter *Att leva ett liv, inte vinna ett krig*, med undertiteln *Om acceptans*. Den har 124 sidor och ges ut av Natur och Kultur i samma utformning som Åsas bok. De två böckerna presenteras också som pendanger till varandra. Åsa noterar i sitt förord:

”Efter vårt gemensamma arbete med boken *Dialektisk beteendeterapi vid emotionellt instabil personlighetsstörning* fick Anna Kåver och jag samtidigt – men oberoende av varandra – samma idé: vi ville skriva varsin liten, vacker och praktisk bok. Så har vi också gjort. Vi är ensamma författare till våra respektive böcker, men vi har skrivit dem i nära samarbete!”

Anna fokuserar på en del av den medvetna närvaron: acceptans. Det är att inte döma, att säga inom sig eller högt ”Det är OK” därför att det som finns ändå finns oavsett vad vi tycker om det. Som en kapitelrubrik uttrycker det är acceptans ”att komma till ro med verkligheten”.

Impulser till Annas arbete med acceptans kommer dels från zenbuddhismen; hon har sex böcker av Nhat Hanh i sin litteraturlista. Dels finns västerländska källor. En är den danske filosofen Sören Kierkegaards formulering ”Livet är inte ett problem som ska lösas utan en verklighet som ska upplevas”. Det kanske har inspirerat amerikanen Steven Hayes till hans speciella terapiform *Acceptance and Commitment Therapy*, från vilken Anna har lånat bokens titel. Den stoiska filosofin, som jag skrivit om i Sökaren 1-2, 2005, uttrycker liknande tankar.

Anna ger många exempel hur vi kan öva att acceptera, både i vardagslivet och svåra situationer. Sista sidan innehåller en sammanfattning av strategierna som man kan kopiera och ha med sig i plånboken. Också Annas bok är klart och pedagogiskt uppställd, enkelt och lättläst skriven och värd

att läsas uppmärksam och övas efter, och återkomma till. Annas bok kan gärna läsas växelvis med Åsas, så att de lite olika perspektiven kan berika varandra.

Nils-Olof Jacobson

Minnen från stjärnorna

Dénis Lindbohm har skrivit ett tjugotal böcker om sina minnen av tidigare liv. Nu är han i detta liv 77 år och säger att den här boken är hans sista. *Kvatur-Glon* har 128 sidor och är utgiven 2005 av Psi-Cirkelns bokförlag i Malmö.

Dénis berättar om sina första minnen som kom vid två års ålder. Först var det upplevelsen av ett tidigare liv som Esta, en moster till honom som dog vid fyra års ålder 1918. Dénis har skrivit om detta i flera tidigare böcker, först i *Jagets eld* som Sökarens förlag gav ut 1971 och där jag själv bidrog med en efterskrift.

Minnena av Esta var tydliga nog för att hans mor skulle kunna identifiera vem det handlade om. De följdes av andra minnen, mer svårfångade och drömmaktiga. Dessa konkretiserades så småningom som minnen av andra liv, i andra världar. Att ordna sådana upplevelser tankemässigt översteg ju en liten pojkes förmåga. Dénis berättar hur han försökte tala om sina upplevelser med andra men snart insåg att det inte var lönt, han ansågs bara konstig. Under barndomen var det egentligen bara modern han kunde tala med, eftersom tanken på reinkarnation var naturlig för henne.

Redan i *Jagets eld* diskuterar Dénis minnena från Kvatur-Glon, som han identifierar som en himlakropp i ”en klotformig stjärnhop med namnet M 13 belägen i stjärnbilden Hercules”, 23000 ljusår från jorden. Denna sista bok ägnar han helt åt minnen från Kvatur-Glon. Han försöker knyta ihop de olika trådarna till en samlad bild av vilken sorts tillvaro det kunde vara fråga om. Dénis har under åren diskuterat detta med många och fått olika reaktioner som han kommenterar.

För den som har läst Dénis tidigare

böcker om kosmiska minnen ger denna bok en avrundning och sammanfattning. Den ger bakgrunden och är enkelt skriven och lättläst, så även nytilkomna läsare kan följa med.

Dénis accepterar att det inte finns några bevis som gäller för andra, att det han berättar är ”sant”. För Dénis förefaller upplevelsen av ett ”minne” vara ett bevis på att det han minns har inträffat. Det skulle nog inte en vittnespsykolog hålla med om. ”Falska minnen” är numera ett vedertaget begrepp. I min efterskrift till *Jagets eld* 1971 skrev jag denna kommentar:

”Man kan uppleva en avsikt att göra något så intensivt att man efteråt säkert minns, att man har fullföljt sin avsikt och utfört handlingen. Man kan uppleva en dröm så starkt att man långt efteråt kan minnas dess händelser som upplevda i den vanliga verkligheten och inte i drömmens värld. Man kan fantisera om något så intensivt att man långt efteråt kan minnas, att man verkligen har upplevt det man fantiserade om. Det kan vara svårt att hos en själv alltid avgöra vad som är minnen av händelser i den fysiska världen och vad som är hågkomster av sådana upplevda psykiska händelser som vi kallar avsikter, drömmar och fantasier. Så mycket svårare är det att bedöma detta när det gäller en annan människa. Var och en må jämföra författarens upplevelser med sina egna.”

Den kommentaren får fortfarande gälla. Hur Dénis minnen från Kvatur-Glon ska tolkas förblir en trossak, där var och en blir salig på sin tro. När detta jordeliv är slut kanske vi får ett vidare perspektiv, så att tron kan ersättas av vetande grundat på verklig upplevelse.

Nils-Olof Jacobson

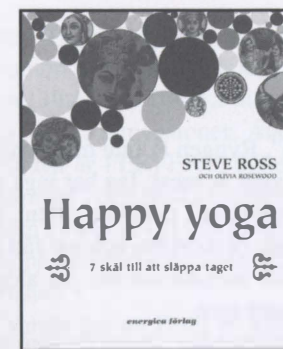
En lyckans bok

Happy yoga av Steve Ross och Olivia Rosewood. Översättning: Cecilia Lyckow Bäckman. Energica förlag 2005.

Redan omslaget på ”Happy yoga” anger tonen. Härliga glada bilder och färger. Det här är en mustigt annorlunda yoga-bok, full av humor och djupaste allvar.

”Äkta yoga handlar inte om att vara allvarsam, olycklig, spänd eller fixerad vid att ha rätt. Det handlar om lycka. Och den här boken är en presentation av yoga där det inte bara är ett koncept utan en upplevelse”, läser jag i inledningen. ”Alla människor är yogier, antingen de vet om det eller inte”.

Avstampet i boken är sannerligen lockande och fortsättningen gör mig inte

besviken. Vad sägs om rubriker som ”Man kan inte bli lycklig (man kan bara vara lycklig)”, ”Du är inte fet (och det är inte jag heller)” och ”Du har aldrig blivit född och du kommer aldrig att dö”?

De mera fysiska yogaövningarna har en blygsam roll, fokus ligger på inre yoga, en rubrik som återkommer flitigt och innebär olika övningar för läsaren. Yoga handlar om att skapa glädje genom att stilla tankar och känslor. Här finns handfasta tips på hur människan kan få uppleva den inneboende lyckan. Utifrån forskarnas syn på vilka komponenter en kropp består av blir resultatet 99,9% tomrum 0,1% rörelseenergi – en intressant tanke!

Ross förmedlar också idéer om mat för en yogi, som innebär att uråldrig kunskap blandas med modern kunskap.

”Det finns bara en enda sak som är säker i världen, och det är att allting förändras. Allt har en form, och alla former har en livstid. Och förr eller senare (vanligtvis förr) går de under.” Ytterligare ett citat att meditera över och begrunda. Att den inre lyckan är resultatet av acceptande är en grundläggande tanke i ”Happy yoga”. Vår inre utveckling står i proportion till vår förmåga att acceptera det oacceptabla. Det är inte alltid lättsmälta sanningar som serivas våra hala egon i denna bok. Det vimlar av kategoriserande påståenden, men allt är skrivet med en stor portion humor och ödmjukhet. Detta gör ”Happy yoga” till en ovanligt spännande och charmig upplevelse, som jag hoppas att många kommer att unna sig – inte minst yogalärare!

Eva Jagrell

Sådan är vetenskapen

Sören Halldén är professor emeritus i teoretisk filosofi vid Lunds universitet – således en person som bör åtnjuta respekt inom det kulturella och vetenskapliga etablissemanget. Ty professor blir man inte om man inte visat stor duglighet och är väl anpas-

sad till tidens vetenskapliga världsbild.

I sin bok *Hur går det till inom vetenskapen?* (Thales 2005) har Halldén samlat egen kritik av vetenskapandet idag. Det rör sig om en omfattande, men hovsam, redogörelse för fel och brister inom vetenskapen. Halldén visar igen upprördhet, utan diskuterar stillsamt hur det i verkligheten går till i den vetenskapliga världen.

I sitt förord skriver Halldén bl a: ”I en skyddad värld, filosofmiljön i Uppsala, i vilken jag levde fram till 1965 hade jag kunnat behålla en rätt naiv syn på forskningen. Jag var övertygad om att den i huvudsak styrdes av de ideal i vilka jag blivit upplärd. Forskaren väljer den väg som förnuftet anvisar.” Så trodde jag.”

Senare har Halldén insett att allt inte är väl beställt i den akademiska miljön. Där finns många krafter verksamma, som inte står i sanningens tjänst, t ex sådant som hindrar självständighet och kreativitet. Forskare imiterar gärna andra forskare med vetenskapligt anseende, och en stagnation inträder.

Det nyskapande som vetenskapen behöver, motverkas av krafter i den akademiska miljön. Där finns t ex ”en onödigt beundran för det redan etablerade”. När professorer tillsätts består meritvärderingen i hög grad i uppräknade av hur många artiklar som en sökande har fått publicerade i de mest ansedda vetenskapliga publikationerna – vilket inte alltid säger något om kvaliteten. Halldén skriver att ”...bedömare /av de sökandes kvalifikationer för en professur/ ger ett försteg åt inställsamhet och medlöperi”.

Självständighet uppmuntras men endast inom den av vetenskapssamfundet fastställda ramen. Radikalt nya tankar stöds inte.

Halldén har ett viktigt kapitel om auktoritetstro inom vetenskapen. Han skriver: ”Mellan präst och professor finns likheter: tron på heliga skrifter, styrning genom ett etablerat skikt, irration mot kättare,

uppslutning kring traditionella symboler.”

”Den trogne besökaren i vetenskapens tempel är inte olik den trogne kyrkobesökaren. Dogmerna är lika självallna och bekännelsen till dem tränger med lätthet över läpparna. I kyrkolivet vårdas den kyrkliga övertygelsen; prästen i predikstolen väger inte argumenten mot varandra, och detsamma gäller professorn i hans kateder.”

Kritiskt tänkande hyllas officiellt inom vetenskapen, men samtidigt är åsiktsbildningen styrd.

I den vetenskapliga världen finns ”alltför mycket av tilltro, alltför mycket av slappt acceptande”. Där finns också en vilja till anpassning, skriver Halldén. ”Påtryckningarna är hårda inom lärdomslivet.” ”Man får räkna med att en viss undfallenhet kan höra till de egenskaper som ger chans till överlevnad i den vetenskapliga karriären.”

En vetenskapsman skall tänka kritiskt självständigt. Men är den principen levande? Halldén citerar filosofen Hans Larsson: ”...man måste komma ihåg att det inte är vetenskap att tänka själv, men det är vetenskap att citera vad andra tänkt.” (Här har ”kloke Hans” med sin ironi träffat huvudet på spiken.)

I vetenskapsvärlden betyder prestige mycket; det gäller att ha gott anseende, status, för detta är en väsentlig del av framgången i yrket.

Halldén tar inte upp sådana ämnen som parapsykologi, UFO-forskning och forskning inom alternativ medicin, men mycket av det han säger är giltigt som beskrivning av situationen för de områdena av vetenskapligt sökande.

Det vore nog en god idé att göra valda delar av Sören Halldéns bok till kurslitteratur vid högskolorna.

SM

”Det cementerade ställningstagandet är en allvarig sak, men hur har det uppkommit? En del av förklaringen ligger i det att akademikern är så välutbildad. Övertygelsen har en bas i alla de kurser han varit med om. Detsamma sägs om och om igen, de olika läroböckerna har likartade budskap. För den som studerar är det näraliggande att sätta tilltro till vad läraren säger, och tilltron blir i allmänhet bestående. Detta har jag faktiskt lärt mig”, säger han till sig själv efteråt.”

Ur ”Hur går det till inom vetenskapen?”

Äta kött eller inte, det är frågan

Har blivit lite trött på moraliserandet när det gäller köttätandet.

På 80-talet blev jag (som "äkt" New Age-are och "andlig" person) vegetarian. Det var härligt och jag mådde så bra. Jag började även styrketräna och sköta kroppen ordentligt och jag tyckte livet lekte. Men efter något år började jag känna mig svagare. Jag tränade och tränade men "kom" liksom ingenstans med träningen.

Men jag fortsatte med mitt vegetariska ätande. Jag kände mig så "andlig" och "fin" för att jag inte åt något som var dödat. På den vägen fortsatte det, förutom att jag under graviditeten drabbades av "foglossning". Men den skulle ju gå över efter graviditeten. Trodde jag. (Det är nu sjutton år sedan!)

När jag varit vegetarian i 13 år, träffade jag en underbar man som jag blev kär i (en s k "andlig" föreläsare) och till min förskräckelse åt han kött. När han kom hit till Sverige för att bo hos mig några veckor, började jag också äta kött. Då slog det mig plötsligt att ALLT LEVER. Om vi inte ska döda något, kan vi lika gärna lägga oss ner och dö. Vi lever i denna värld, skapad av Guds Tanke, allt ÄR Guds Tanke. Varenda fiber LEVER. Ja, jag vet att vi kan tala om medvetande hit och dit. Har en morot ett medvetande? Har en ko ett medvetande?

Varenda cell har ett medvetande i denna kreation!

För ett och ett halvt år sedan blev jag bara sämre och sämre i mitt fysiska tillstånd. Orken var lika med noll. Jag hade börjat menstruera med enorma mängder blod efter mina två barns födelse. Jag hade ständigt värk i höfterna på natten. Det var "foglossningen" som inte gav med sig. Jag hade svaga och värkande handleder. Det kändes som om ryggen ständigt höll på att gå av. Jag fick "ryggskott" av att böja på ryggen. Jag orkade inte hålla ordning på nägonging. Orken var helt enkelt borta.

Så av en händelse hörde jag talas om Peter D'Adamos bok "Ät rätt för din blodgrupp". Jag gick in på nätet för att kolla upp boken och där läste jag också en artikel om en kvinna som med positiva resultat hade provat denna diet. Hon hade snarlika symptom som jag och hade fått diagnosen reumatisk artros. Efter tre veckor med "rätt mat" var hon helt smärtfri och nya prover visade att sjukdomen var borta!

Denna diet ville jag nu prova. Jag tryckte ut matlistan från nätet. Min blodgrupp kollade jag på mina gamla förlossningsjournaler. Där stod det att jag var 0 Rh+. Till saken hör nu att enligt denna diet är 0:orna "köttätarna". Vad vi i huvudsak ska leva på är grönsaker och kött. Gissa om jag blev förvånad! I D'Adamos bok stod det också om andra 0:or som levte som vegetarianer och blivit sjuka.

Eftersom jag är den typen som alltid måste ha BEVIS, så satte jag igång att äta enligt matlistan. Det var mycket "gott" jag skulle undvika; kaffe, vete, potatis och mjölkprodukter. Men jag var strikt och tredje dagen hände det plötsligt något! Det var som om någon drog bort en slöja från ögonen så att jag kunde se klart! Det liksom klickade till i huvudet. Jag hade aldrig varit med om något liknande, men en kvinna som brukar fasta, talade om för mig att hon brukar uppleva detta under fastan, på tredje eller fjärde dagen! Jag fortsatte, och efter en vecka var jag helt smärtfri, jag som inte sovit riktigt en enda natt på 17 år! Jag sov alltså plötsligt en hel natt, utan värk i ryggen och springande på toaletten.

Nu har jag hållit på i 18 veckor och alla krämpor har mystiskt försvunnit! Mina värkande handleder, som jag haft sedan 20-

årsåldern, tycks vara helt "läkta". Ryggen är inte min gamla svaga rygg längre, utan är nog som ryggar är mest. Jag har inga problem längre. Jag har energi för åtminstone två personer. (Fem, om man räknar mitt gamla jag!) Ja, jag mår oerhört bra och har fått ett "nytt liv". Mina tankar går tillbaka till barndomen när jag aldrig hade några krämpor. Dit har jag kommit igen.

När jag nu läser om hur människor dömer de som äter kött, blir jag lite ledsen. För mig gäller det att äta t ex nötkött på mackan och biff till middagen om jag ska må bra rent FYSISKT. Jag behöver inte äta kött varje dag, men Peter D'Adamo rekommenderar det för att må bra fysiskt. Jag har följt hans rekommendationer och mår nu som ett barn igen!

Nu tillbaka till den esoteriska synen på ätandet! Jag är medveten om att ALLT LEVER. Djuren som vi dödat för att få mat, lever vidare i en annan dimension och har det bättre där än här. De är medvetna om att de lever för att ätas och jag är helt övertygad om att de med kärlek offerar sina liv på detta sätt. När jag äter kött går mina tankar till den döda varelsen med tacksamhet för att jag kan få mat i magen. Om jag äter en morot, går mina tankar även till denna livsform med tacksamhet.

Grisar på väg till slakt. Foto Mikael Sjöberg, Pressens Bild.

En av de personer jag beundrar mycket är Paul Brunton. I sin bok "Den inre verkligheten" skriver han: "Om du äter kött eller inte, är gift eller lever i celibat, berör endast tanke och känsla men inte Anden." Jag håller med fullständigt.

Även i Levi H Dowlings bok "Den Nya Tidsålderns Evangelium" säger Jesus i kapitel 126 vers 9-12: "Det som besudlar människan är icke den mat hon äter. Bröd, fisk eller annan föda som vi intaga, är helt enkelt käril, som föra material till kroppens celler för att bibehålla det mänskliga huset. När deras arbete är utfört, kastas de bort som avfall. Växter och kött, vars liv bygger den mänskliga boningen, kan ej giva själen föda. Anden näres icke med döda växter och kött. Gud föder själen direkt från himmelen, livets bröd kommer från ovan."

I Thomasevangeliet säger Jesus i vers 14: "...ät det som sätts fram åt er... Ty det som går in i er mun skall inte göra er ore. Det är det som går ut ur er mun som skall göra er ore."

Det är klart att dessa ord inte bevisar någon sanning. Men

mitt "Inre (Högre) jag" har klart och tydligt visat mig, precis som Paul Brunton skrev, att det är kroppen som befattar sig med maten. Kroppen tillhör den fysiska dimensionen och måste ha "bränsle" från den fysiska dimensionen. Anden berörs inte av detta. Anden är REN. Anden är PERFEKT. Själven använder sig av kroppen som uttrycksmedel i den fysiska dimensionen. Jag tänker även på Dalai Lama som i en intervju talade om att han ibland behöver äta kött. Hans kropp behöver nämligen det. Buddisterna är ju annars strikta vegetarianer.

Varför har nu Peter D'Adamo skrivit denna bok? Det började med att hans far på 50-talet var anställd som naturläkare på ett hälsohem. Till sin förvåning såg han att en del som kom dit blev ännu sjukare på hälsohemmet. Han började undersöka sambandet och kom så småningom fram till att det berodde på blodgruppen. 1957 började Peters far sin forskning och 1981 tog Peter över. Vad de har kommit fram till är väl värt att ta del av.

Om man har några fysiska problem, så rekommenderar jag varmt att prova denna diet. Det underbara är att det räcker med två veckors "test" för att klart känna skillnaden! För mig räckte det med en vecka.

Vill också tala om att innan jag hittade D'Adamo-dieten funderade jag på att bli vegetarian igen. Men så fort jag gjorde ett försök, så sa "det inre" ifrån. Det är helt enkelt ingenting att göra åt, allt lever, allt är perfekt och vi lever i en perfekt skapad värld!

Clarie-Ann Stigsdotter

Kommentar:

Jag har varit laktovegetarian i snart 50 år och mår utmärkt bra av min diet. Jag har liksom Clarie-Ann Stigsdotter blodgruppen ORH positiv. Men det är, menar jag, inte bara en köttfri diet som är gynnsam för hälsan, utan man bör också bland annat motionera, ha en positiv livsinställning samt undvika tobak och raffinerat socker.

Den etiska sidan av vegetarismen innebär bland annat att man inte vill stödja det svåra djurplågeriet inom köttindustrin, där djur hålls fångna i små utrymmen utan möjlighet att röra sig på ett för dem naturligt sätt och där transporter sker med svårt lidande för djuren (många av dessa våra medvarelser dör under transporterna, tätt hoppackade och ibland utan tillräckligt med vatten). Jag är illa berörd av det djurplågeri som är det moderna samhällets grundval.

Att en inte frisk vegetarian blivit frisk av att börja äta kött har jag inte hört tidigare – däremot mycket ofta att köttätare blivit friska av att gå över till en vegetarisk hälsokost.

Vad Claire-Ann Stigsdotters utveckling från inte frisk vegetarian till frisk köttätare beror på, vet jag ju inte, men undrar om hon ätit en alltför ensidig vegetarisk kost och/eller inte rört på sig tillräckligt. Kanske skulle hon även inom vegetarismens ram kunna hitta en diet som innehåller allt som hennes kropp behöver.

En person jag känner säger att han för omkring tio år sedan, efter 35 år som laktovegetarian, började äta fisk och räkor förutom vegetabilier och då inom några veckor blev nästan helt fri från många års tidvis intensiva ryggbesvär.

SM

Debatt

I *Sökaren* 4:2005 försvarar sig Erland Lagerroth ånyo mot den kritik mot begreppet självorganisering som jag dristade mig till att uttrycka i min recension av hans bok (i *Sökaren* 2:2005 och något förtydligad i en artikel i *Sökaren* 3:2005). Hans förklaring till att jag har hamnat helt fel i mitt tänkande är att jag i min senaste artikel kallade "dissipativa strukturer" för "en enkel mekanism".

Enligt Lagerroth visar detta att jag i likhet med medlemmarna i *Vetenskap och Folkbildning* inte begriper mig på materien. För, förkunnar han, den "är inte något enkelt, passivt material, som bara ligger där, färdigt för oss att exploatera, utan ett hav av självorganiserande system, som skapar sig själva och styr sig själva och vid behov kan omskapa sig själva till nya existensformer". Och eftersom jag inte begriper detta menar Lagerroth att jag "spottar på min mor", dvs. den självskapande tillvaro ur vilken jag har framsprungit.

Men dessa påståenden ändrar inte min slutsats att begreppet självorganisering används för att dölja att man inte har någon förklaring till varför tillvaron fungerar som den gör.

Lagerroth proklamerar visserligen att materien inte bara är självorganiserad utan också självgenererande och stakar ut sin egen utvecklingsriktning, och är det så behövs ju inga spekulationer om Gud eller andra flummerier för att förklara världen. Den förklarar sig själv. Elegant eller hur?

Men det för mig förbryllande är hur Lagerroth kan undgå att se att detta sätt att resonera är ren och skär metafysik? Han verkar dessutom anse att hans världsbild är vetenskapligt bevisad

och därmed ett faktum. Men vilka är i så fall dessa bevis? Och hur skulle det gå till att få fram dem?

Det krävs onekligen mycket av ett experiment som skulle kunna bevisa att självorganiseringen är ett faktum. För det man måste bevisa är att det inte finns några orsaker utöver själva den påstådda självorganiseringen som är orsak till de fenomen som kan tolkas som uttryck för självorganisering. Detta kräver att man kan skapa en miljö där dessa andra orsaker garanterat inte verkar. Och så skulle experimentet gå ut på att placera materia från vår vanliga tillvaro i denna skapade miljö för att se om den kan självorganisera sig. Och kan den det så är förstas självorganiseringen bevisad.

Men intill dess att detta osannolika experiment är utfört och bevisen finns för att materien faktiskt är självorganiserande i reell och inte i metaforisk mening så kommer jag att hävda att föreställningen om självorganisering är en trosuppfattning och ingenting annat. Och jag kommer också att fortsätta att hävda att Lagerroth blandar ihop tro och vetande.

Naturligtvis kan man tycka att allt detta inte är så mycket att bråka om. Och för mig personligen får naturligtvis Lagerroth ha vilka uppfattningar han vill. Men rent generellt menar jag att oförmågan att se skillnad på tro och vetande är den moderna tidens kanske allvarligaste filosofiska sjuka.

Karl-Erik Edris

hemsida: www.edris-ide.se

Nyorientering inom vetenskapen förtigs i Sverige

Av Erland Lagerroth

Steven Strogatz, professor i tillämpad matematik vid Cornell University, gav 2003 ut en bok: *Sync. How Order Emerges from Chaos in the Universe, Nature, and Daily Life* (Theia Books, New York). I en epilog sammanfattar författaren naturvetenskapens situation i dag.

Efter att vi i århundraden har sönderslitit naturen i mindre och mindre bitar för att försöka förstå den, börjar vi nu fråga oss hur vi skall kunna sätta ihop bitarna igen för att se helheter och sammanhang, skriver Strogatz.

Veteraner inom vetenskapen kommer att skrocka och säga att det där har de hört förr. Varje decennium eller så har en grandios teori lagts fram med syftet att vara en övergripande förklaring av världen. På 1960-talet var det cybernetik, på 70-talet katastrofteori. Sedan kom kaosteori på 80-talet och komplexitetsteori på 90-talet. "Vid varje tillfälle grymtade den tidens skeptiker att dessa teorier såldes för mer än de var värda och att resultaten antingen var felaktiga eller alltför uppenbara. Och sedan skrattade var och en gott" och gick tillbaka till sitt arbete "med mer malande, reduktionistisk vetenskap, avskärmat från sina kolleger i närliggande discipliner, vilka själva malde vidare i sina egna små hörn av universum."

"Vad som är annorlunda nu är en känsla i luften", skriver Strogatz vidare. "Även de mest hårdkokta vetenskapare i forskningens huvudfåra börjar erkänna att reduktionismen kanske inte är mäktigt att lösa alla de stora mysterier vi möter", såsom medvetandet, livets ursprung, cellens sätt att fungera.

"Vad som gör alla de olösta problemen så irriterande är deras decentraliserade, dynamiska karaktär, där ett enormt antal komponenter förändras från ögonblick till ögonblick, löpande tillbaka på varandra på sätt som inte kan studeras genom att bara granska varje del för sig. I sådana fall är helheten förvisso inte lika med summan av delarna. Dessa fenomen, liksom de flesta andra i universum, är fundamentalt *icke-lineära*", dvs de kan inte förklaras genom enkla orsak-verkan-effekter.

Strogatz menar nu, att "sync" (synkronisering, dvs två förlopp fås att löpa parallellt med varandra i tiden) intar en särställning bland de nya teorierna, bland annat därför att det är grundat i rigorösa matematiska idéer. Men han medger också att sync bara är en liten del av ett mycket större komplex av nya idéer. Han nämner Ilya Prigogines tankar från termodynamiken hur självorganiserande system skapas och upprätthålls genom att energi flyter in i dem från omgivningen; flödesmekaniken där ett turbulent flöde ger upphov till sammanhängande strukturer

som spiraler och plymer; Hermann Haken som ser världen som en laser, som producerar de organiserade former vi ser runtom oss. "Andra uppfattar universum som en jättelik dator, som driver ett kryptiskt program, vars upptäckt skulle betyda slutet på vetenskapen." Slutet, därför att om ett "program" upptäcks som styr allt i universum, finns ju inget att tillägga. Det finns flera former av nytänkande för att förklara världen, men allt är inte lika hållbart och värdefullt.

Själv är jag inblandad i det här på så sätt att jag under de senaste tjugo åren har försökt att i Sverige introducera denna omsvängning inom vetenskapen – introducera, presentera och diskutera. Det finns en myckenhet läsning om detta i mina böcker.

Projektet fick en lyckosam start på så sätt att DN den 2 augusti 1985 publicerade en stort uppslagen artikel av mig: "Oordningen ger det döda liv". Det var en presentation av Erich Jantschs *The Self-Organizing Universe* (1980) och därmed också av Ilya Prigogines teori om självorganiserande system, som gett honom Nobelpriset åtta år tidigare. Mina två första böcker *Mot en ny vetenskap* (1986) och *Världen och vetandet sjunger på nytt* (1994) blev väl också i viss mån uppmärksammade, men det har blivit sämre med de senare:

Nya tankar, nya världar (1999), *Sökandet är vårt största äventyr* (2003) och *Bortom Darwin och DNA* (2004). Detta har förmodligen att göra med att föreningen "Vetenskap och Folkbildning", en sammanslutning av Strogatz skrockande skeptiker, utsåg mig till "Årets förvillare" för 1998, och det var ju hedersamt, som Karl-Erik Edris har uttryckt det. Men hos de "rättroende", som gärna är relaterade till de maktgivande, har denna bannlysning säkert haft sin verkan och bidragit till att det blivit tystare om min verksamhet och till att jag fått svårare att bli publicerad. Fallet har likheter med vad som hände Ignaz Semmelweis, när han avslöjade barnsängsfeberns dystra hemlighet, och med Nobelpristagaren i fysik Brian Josephson, när han offentliggjorde sitt intresse för telepati. Det rör sig om ostracism inom vetenskapen enligt regeln: varje vittnesbörd som motsäger det härskande synsättet är otänkbart och kan avfärdas summariskt. Formuleringen kan tyckas överdriven, men vetenskapen är ett system av *makt* likaväl som av kunskap, och maktmänniskor delar inte med sig av makten, allra minst till olikänkande.

En sen framgång var att jag blev inbjuden att delta i en stor debatt i SvD "Tro och vetande – igen" hösten 2002, vilket

Det rör sig om ostracism inom vetenskapen enligt regeln: varje vittnesbörd som motsäger det härskande synsättet är otänkbart och kan avfärdas summariskt.

resulterade i bidraget "Vetenskap mellan tro och vetande" (17 november). Men annars har jag varit hänvisad till "alternativa" publikationer som Sökaren, Tanke och känsla, Ordfront magasin och Stockholms fria tidning.

Däremot har jag blivit läst, eftersom jag två år fått bibliotekspenning, innebärande cirka sex lån om dagen. Två av mina böcker har också kommit att bli kurslitteratur vid universitetet i Tromsö och därmed i kurser Nordkalotten över. Och jag har fått generösa tryckningsbidrag till alla fem böckerna.

Nu är det klart att en humanist som söker klarhet om den värld han lever i, skriver på ett annat sätt, i en annan diskurs, än naturvetare och att detta kan vara svårsmält för de senare. Men ytterst är det naturligtvis fråga om den vanliga "paradigmsjukan", dvs att den gamla ordningens företrädare varken vill eller kan tänka på annat sätt än det de blivit upplärda i. (Själv kommer jag alltmer till uppfattningen att de inte kan.)

Strogatz lysande sammanfattning av situationen inom naturvetenskapen i dag har än en gång kommit mig att se det orimliga i tystnaden kring nyorienteringen inom vetenskapen. Skall "veteraner/ortodoxa" och skeptiker alltjämt dominera vetenskapen i detta land? Skall Sverige fortsätta att släpa efter, när det finns en rad böcker om de nya tankarna på svenska? (Och ännu långt mer, naturligtvis, på engelska, tyska och franska. Några av dessa böcker har blivit översatta till svenska och väckt ett visst uppseende i pressen, t ex James Gleick, *Kaos. Vetenskap på nya vägar*; 1988, och Peter Coveney och Roger Highfield, *Tid utan ände*, 1990. Men författarna är här alltså utländska och äran för utgivning är förlagets.)

Här finns, menar jag, ett verkligt scoop för den vakna och kompetenta journalisten. Här finns plats för grävande journalistik, för en granskning av hela vårt sätt att förhålla oss till omvärlden. Det är väl ändå inte bara jag som tycker att detta är viktigt! Att slå ett slag för ett mer fruktbart tänkande än det som härskat alltsedan "den nya vetenskapen" etablerade sig på 1600-talet, ett nytt tänkande mer i enlighet med världens sätt att fungera. Att bryta makten hos denna nya kyrka, på samma sätt som den en gång bröt makten hos den gamla, men utan att frångå motståndaren hans förtjänster.

Ett scoop som också kan knyta an till att jag nu i höst hoppas komma med en sjätte bok i ämnet: "Världen är underbarare än vi tror", med en större studie över Strogatz bok, liksom av Steven Johnsons *Emergence* (2001) och Stephen Wolframs *A New Kind of Science* (2002).

Tilläggs kan att jag också blivit attackerad från andra hållet, från dem som ser andligheten, (det kosmiska) medvetandet, som det första, materien däremot som något sekundärt. Gentemot dem har jag gjort den viktiga distinktionen, att det finns *tre* alternativ, inte två. Inte bara den analytiska, reduktionistiska, deterministiska "materialismen" ställd mot den "andliga" dimensionen, utan mellan dem alla de nya idéer som jag tagit upp i mina böcker: en förståelse för naturens förmåga till självorganisation, för naturen som *skapande*. Allt det som visar att felet med "materialismen" var att den inte förstod sig på materien.

Erland Lagerroth är docent i litteraturvetenskap vid Lunds universitet, var universitetslektor där 1974–1991. Hemsida www.lagerroth.com

Jag tycker det är gripande att människan har utnämnt sig själv till *homo sapiens*, den kloka människan. Människan är otroligt uppfinningsrik, men hon är definitivt inte särskilt klok.

Eva Moberg

Kom ihåg, du som jagar efter lyckan, att var du än söker den, skall du endast finna vad du bär med dig. Din lycka kan aldrig finnas utanför dig, den måste finnas inom dina egna gränser.

Orison Swett Marden

Människan vet inte vilka stora krafter hon har inom sig.

Anil Horn

De ytliga och kortsynta tror på tur, men de starka tror på orsak och verkan.

Ralph Waldo Emerson

Varje människa har sin egen uppgift att fylla. Hennes säregna begåvning är hennes kallelse.

Orison Swett Marden

Det viktiga är att inte sluta ställa frågor.

Albert Einstein

Skepticism bör man, liksom kyskhets, inte vara alltför rask att ge upp.

George Santayana

Den sanna ärelystnaden består långt mera i att göra sig förtjänst av äran än av att få utmärkelser.

Mme de Lambert

Du är släkt med alla och din kärlek till alla gör dig till allas tjänare. Mänskligheten är ett broderskap och alla är beroende av alla.

Axel Fredenholm

Praktiskt taget alla nya idéer som resulterat i förändringar i vårt samhälle har en gång utsatts för hån och förakt, och många av dem har dessutom varit olagliga. Alla framsteg innebär ett slag mot gamla regler som inte längre har någon giltighet. Folk hånade män som Edison, Henry Ford, Einstein och bröderna Wright – tills de lyckades.

Wayne Dyer

SKÖNLITTERATUR

I min ungdom var läsningen av skönlitteratur, främst svensk, en viktig fritidssysselsättning för mig. Senare tog inreset för livsåskådningsfrågor överhanden. Vitterheten hade inte mer att ge mig, tyckte jag. Jag bläddrade i många böcker på bibliotek, började läsa i några, men fann inget som kändes angeläget. Jag upplevde olust inför skönlitterära verk. De saknade vad som var verkligt viktigt i livet.

En dag i april 2005 upptäckte jag i mitt bibliotek en roman av Hjalmar Söderberg, "Martin Bircks ungdom". Jag måste ha köpt den för cirka 45 år sedan men hade inte läst den. Nu läste jag, med nöje. En bok av Walter Ljungquist och en av Pär Lagerkvist, som fanns bland mina böcker, omläste jag, och ett verk av Tito Colliander, som jag också fann i mitt bibliotek, läste jag för första gången.

Smaken är olika, när det gäller skönlitteratur, men följande böcker har för mig varit goda läsupplevelser.

Hjalmar Söderberg, född 1869 (fadern notarie) är känd och beundrad för sin knappa, klara prosa, där han med små medel skapar stämningar, beskriver miljöer och atmosfärer. "Martin Bircks ungdom", 1901, präglas av en svårmodig distans till vad livet har att erbjuda, och av otro och skepsis. Det är en berättelse om en ung mans utveckling, bland annat hur religiöst tvivel blir något oundvikligt och hur han trots studentexamen med goda betyg ändå inte får ett arbete med sådan lön att han kan bilda familj. De älskande får hålla sin kärlek hemlig. – Sverige var ännu vid förra sekelskiftet ett fattigt land, och fattigdomen drabbade även många välutbildade, som inte hade kraft nog att höja sitt liv.

Det kan tilläggas att Hjalmar Söderberg i andra verk var en engagerad kristendomskritiker.

Walter Ljungquist, född 1900 (fadern köpman) skrev en rad böcker med en djup andlig mystisk dimension, inspirerad av antroposofin. Men hans debutbok, kortromanen "Ombyte av tåg", 1933, som berättar om två människors möte mellan tåg – en man och en kvinna – har inget andligt budskap. Den är skriven i ett slags hårdkokt amerikansk stil, ändå sensibel, och handlar om livet och döden – den död som väntar oss alla – om evig skilsmässa. Berättelsen saknar petitesseer, stilen är rak, framställningen intensiv. Boken tar tag i läsaren och ger en mäktig läsupplevelse.

Pär Lagerkvist, född 1891 (fadern bangårdsförman) är en av sex svenska skönlitterära författare som av Svenska Akademien tilldelats Nobelpriset i litteratur. "Gäst hos verkligheten", en roman från 1925, har författarens egna upplevelser som grund. Huvudpersonerna är ett barn, senare en ung man, samt dennes föräldrar, syskon och nära släktingar, enkelt plikttrogna och troende människor som lever ett liv i inre frid, i religionens ljus. Det finns en storhet i deras enkelhet; och inte ens inför döden tappar de fattningen: ske Guds vilja! Men när ynglingen lämnat barndomens tro, inträder ett skede i livet, där han upplever ett främlingskap, en inre revolt. "Så slutade den första ungdomen i bara upplösning, oredlighet, förvirring" är bokens slutord.

Man erinrar sig en av Pär Lagerkvists tidiga dikter, som börjar "Ångest, ångest är min arvedel..."

Tito Colliander, född i S:t Petersburg 1904 (fadern överste) är en i Sverige förbisedd svenskspråkig författare, men räknas som en av de främsta i den finlandssvenska litteraturen. Hans roman "Förbarma dig" kom ut 1939. Den handlar om några människor som livet far illa med och som också gör sig själva illa, sorgliga levnadsöden. Slapphet, oföretagsamhet sätter sin prägel på en del av karaktärerna, och där finns en ibland oförklarlig ondska, men även godhet. Historien, som är utomordentligt väl berättad, slutar med en bön "Herre, förbarma Dig!", uttalad av en rysk lumpsamlare och fyllbult.

Ja...många mänskliga öden är sorgliga, svåra att bära. Så: förbarma dig över oss, liv!

Enligt uppgifter om författaren sökte han lösningen på människans existentiella, andliga problem i en grekisk-ortodox mystisk kristendom, men det framkommer inte i den här boken, som slutar i mörker och ovisshet, men inte i förtvivlan.

Han låg med händerna hårt hopknäppta. Men han bad inte om mer än ett enda:

Att han inte skulle dö, att ingen av dem skulle dö, säkert ingen! Att far skulle leva, mor, syskonen – räknade upp dem – de gamla ute på landet, alla, alla! Att säkert ingen skulle dö! Att allt skulle vara som det var. Att ingenting skulle ändras!

Ur "Gäst hos verkligheten".

Sven Lidman, född 1882 (fadern tullförvaltare) blev känd som predikant inom pingströrelsen och var mångårig redaktör för tidskriften Evangelii Häreld. Men han var också en framstående skönlitterär författare. En av hans romaner är "Huset med de gamla fröknarna" från 1918. Den handlar om några gamla kvinnor ur den högsta överklassen – med förebilder i verkligheten – vilka blivit fattiga, sedan deras närstående, som de varit beroende av, avlidit. De lever ett påvert liv under senare delen av 1800-talet, i minnen av det förgångna, utan riktig kontakt med livet utanför huset, där de bor. Ett par av kvinnorna går in i en extatisk kristendom som ger deras liv en mening. Författaren själv hade en stark frälsningsupplevelse vid den tid han arbetade med boken, så slutet skrevs med den erfarenheten som bakgrund.

Sven Lidman har ett rikt målande språk; människo- och miljöskildringen är frodig med satiriska inslag.

Jan Fridegård, född 1897, var en av de stora svenska arbetarförfattarna; fadern var lantarbetare. 1952 utkom hans roman "Porten kallas trång", en berättelse om människor i den barndomsmiljö han beskrivit i många böcker. Fridegård är en utmärkt berättare, en av de bästa stilisterna bland de nutida svenska prosaförfattarna. Miljön verkar trovärdigt beskriven, och dialogerna ger ett autentiskt intryck. Litet satir, mycket humor, en hel del spänning. Den spiritism som Fridegård kom att bekänna sig till, finns med: änkan i berättelsen ser sin döde make liksom ett månsken sitta vid bordet, och hon hör honom ständigt och samtalar med honom, tycker att han leder henne. Människor hos Fridegård har lätt till elakhet, men några är storsinta och förlåtande, och dessa framstår som de beundransvärda.

Sven Stolpe, född 1905 (fadern överkontrollör) var en kulturpersonlighet som lät mycket tala om sig. I den offentliga kulturdebatten var han energisk och orädd, och fick mycket mothugg. Romanen "I dödens väntrum", 1930, var hans debut som skönlitterär författare. Den handlar om människor på ett sanatorium i Schweiz. Många av dem är obotligt sjuka och kommer snart att tvingas lämna livet; dessa ser avundsjukt, bittert på de friska och starka, som lever och ler. Stolpe hade själv en tid vistats på ett sanatorium och varit mycket sjuk. Han blev frisk, men med en starkt reducerad lungkapacitet.

Romanen, som är skriven i ungdomlig glöd, har flera intensiva scener, som läsaren inte lätt glömmes. Några patienter dör under berättelsens gång – deras kroppar lämnar livet genom sanatoriets krematorium.

Sven Stolpe blev romersk katolik.

Det är en lycka bara att få finnas till.

Ur "I dödens väntrum".

En uppriktig själs väg från religionen

Hjalmar Söderberg, som bl a skrev "Martin Bircks ungdom", var en sökare vad gäller kristendomens sanning. I ett brev skrev han: "Jag har den lilla egenheten, som tycks vara sällsyntare än jag har föreställt mig, att jag intresserar mig för hur det i verkligheten förhöll sig med den religions födelse och förhistoria, som jag har råkat bli uppfostrad i."

Söderbergs kristendomskritik tas upp av Sven Lagerstedt i boken "Hjalmar Söderberg och religionen", 1982, som är källan till det följande.

Det finns seriösa bedömare som menar att Jesus aldrig ha existerat. Söderberg ansluter sig inte till dem. Han skriver att evangelierna "innehåller vissa smådrag som avgjort tyder på historisk verklighet". Ett exempel är notisen i Mark. 3:21 om att Jesus av sina närmaste betraktades som förtryckt. Detta, menar Söderberg, är en uppgift som måste vara äkta historia, då den annars inte skulle ha tagits med i en fornkrysten uppbyggelseskrift.

Utomkristna skrifter från denna tid har nästan inget att säga om Jesus och inget som bevisar att han funnits. Exempelvis har det frapperat många att Josefus, som mycket noga redogör för de olika judiska sekterna, inte har haft något att säga om Jesusrörelsen. Inte heller Filon, som så väl kände till förhållandena i Palestina, har med ett ord nämnt Jesus. Ändå tror Söderberg att Jesus har funnits, men evangeliet är, skriver han, "den mytiskt ombildade och legendariskt utsmyckade berättelsen om en messias, som har fått ett tragiskt slut, och av sina anhängare troddes ha uppstått från de döda".

Om Jesu religiösa budskap skriver Söderberg att det i stort sett gick ut på att "yttersta domen stod för dörren och att himmelriket var nära". Det är oklart om Jesus menade att jorden skulle gå under eller om han trodde att en ny tidsålder skulle bryta in under "människosönens" ledning. Under alla förhållanden skulle denna omvälvning komma så snart att många av hans samtida aldrig skulle behöva smaka döden. Guds rike var nära, och därför behövdes bot och bättring.

Söderberg hävdar att Jesus var en rättrogen jude för vilken gudshängivenhet och kärleken till nästan var det enda nödvändiga. Hans etiska förkunnelse var att man skulle göra mot andra vad man ville att de skulle göra mot en själv – samma visdom som också andra predikanter förde fram. Den kristna moralen är enligt Söderberg i huvudsak ett lån från senjudisk fromhet. Det fanns knappast något nytt i Jesu sedelära.

Jesus predikade en lönemoral, ansåg Hjalmar Söderberg. Motivet för ett sedligt handlande var belöning i det kommande livet.

Hjalmar Söderberg gillade inte den kristna moralen. Han skrev att den var en importvara till vårt folk och vår tid från ett fjärran främmande folk i en fjärran främmande tid.

SM

Eyvind Johnson, född 1900 (fadern stenarbetare) var en av de bästa svenska skönlitterära berättarna med arbetarbakgrund. 1974 delade han nobelpriset med Harry Martinson. Romanen "Nu var det 1914", 1934, är självbiografisk och handlar om snart 14-åriga Olof, som lämnar fosterföräldrarna i Norrland och ger sig ut i livet för att försörja sig själv. Det är hårda villkor, fysiskt slit som flottare och senare arbetare på ett tegelbruk. Gud tror han inte på. Arbetskamrater och chefer beskrivs som vänliga, men han vill leva ett annat liv än som arbetsträl i fattigdomslandet och med lungsoten som ett överhängande hot. Han drar vidare. Bokens sista ord är "Och så var hans barndom slut".

Även tre senare böcker handlar om Olof.

Jan Fridegård skrev många noveller, där han ger glimtar från statarnas fattigliv i Uppland och även berättar utifrån egna upplevelser i flera yrken innan han blev berömd författare. "From och Hård", 1956, med illustrationer av Per Engström, är ett urval av Fridegårds noveller. Ett annat urval är "Johan From, Lars hård och andra" (1948). De väl skrivna berättelserna, med verklighetsbakgrund, är ofta roliga, satiriska men även präglade av bitterhet mot överheten. Patroner och andra storheter blir representanter för de maktavare som Fridegård hade dåliga erfarenheter av, och utrustas med diverse osympatiska drag. Paranormala inslag finns, såsom att en död åser sin egen begravning och att en sagruteman, Lars Hård själv, finner vatten med en rönnklyka.

Gustaf Rune Eriks, född 1918 (fadern byggnadsarbetare) fick ett litterärt erkännande främst som novellist. "Stadens ljus", 1957, med illustrationer av Erik Prytz, är ett urval av hans noveller. I Eriks berättelser finns ett vemod, en känsla av ensamhet och längtan efter livsmening. Människorna i Eriks noveller – 30- och 40-talets arbetarklass – förmår ofta inte göra något glädjefyllt av sitt liv, det blir en tystnad och tomhet kring dem, en trötthet; lyckan undviker dem. Miljön är främst stadsdelen Söder i Stockholm, och Eriks framstår som en god Stockholmskildrare.

Bland novellsamlingarna finns "Hänryckningens tid", 1944.

Bertil Malmberg, född 1889 (fadern lektor) blev mest känd och uppskattad som poet; men han gav också bland annat ut en roman och en novellsamling, "Åke och hans värld", 1924, som finns med illustrationer av Adolf Hallman. Novellsamlingen har rönt stor uppskattning. De förunderliga barndomsberättelserna präglas av vänlig humor och fin känsla. Den skildrade barndomen är i stort sett sorglös, även om en osäkerhet skymtar. "...ropan ljödo, och skratten klungo liksom hade det inte funnits någon sorg och någon död i hela den vackra världen."

Man blir lätt glad när man läser Bertil Malmbergs fina noveller.

Tito Colliander skrev en rad noveller, varav ett urval finns i samlingen "Fönster", 1956, på 447 sidor. Han belyser på ett starkt sätt väsentliga livsfrågor. Tonen är dämpad eller mörk, men ett livsvänligt ljus lyser ibland i dunklet. Människors fruktansvärda handlingar är ett inslag i Tito Collianders värld, bland annat beskrivna i den förfärliga historien om Mikael Sbirski. Colliander har erfarenheter av land i krig, som rikssvenska författare saknar, och vad han vet om krig och krigs följder har han tagit upp i några berättelser. Livets allvar, livets bräcklighet, den möjliga glädjen och kärleken handlar Collianders berättelser om.

Favoritnoveller

Lars Ahlin: Inga ögon väntar mig. (Ur "Inga ögon väntar mig".)

Lars Ahlin: Kommer hem och är snäll. (Ur "Inga ögon väntar mig".)

Tito Colliander: Sanningen om Mikael Sbirskis död. (Ur "Fönster".)

Gustaf Rune Eriks: Hänryckningens tid. (Ur "Hänryckningens tid".)

Gustaf Rune Eriks: Oceanen. (Ur "Stadens ljus".)

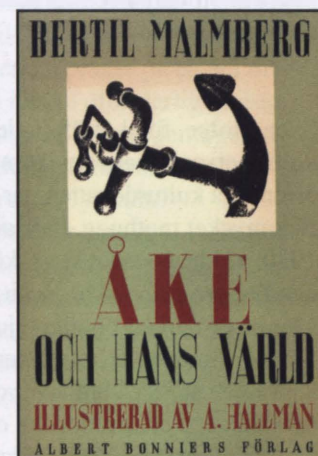
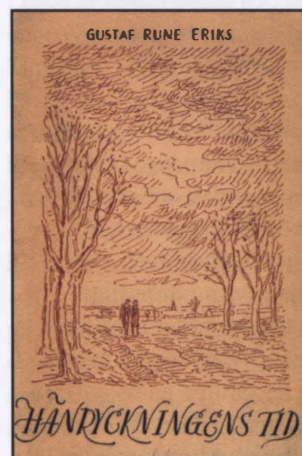
Jan Fridegård: Julråttan. (Ur "From och Hård".)

Jan Fridegård: Ängslyckan. (Ur "From och Hård".)

Bertil Malmberg: Kalle Nubb. (Ur "Åke och hans värld".)

Bertil Malmberg: R A J - R A J. (Ur "Åke och hans värld".)

SM

"Jag har varit så lycklig. Men låt oss nu tala om annat än döden. Låt oss leva, Kim, tänka att det bara finns liv och ingenting annat än liv. Inte tala om det, som kommer sen. Inte sitta och tumma på det där. Det gör bara ont. Vi ska låtsas att det inte finns, inte existerar."

Ur "Ombyte av tåg".